

جمهوری اسلامی ایران
مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

مطالعات اسلام
فضای مجازی

خبرنامه اسلام و فضای مجازی

شماره نهم

بهمن و اسفند ۱۴۰۰

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
پژوهشگاه فضای مجازی

三
圖
三

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

خبرنامه

اسلام و فضای مجازی

شماره نهم

بهمن و اسفند 1400

مستدعی است انتقادات، پیشنهادات و اخبار خود را به یکی از

روش‌های ذیل ارسال فرمایید:

تماس: ۰۲۵۳۲۹۴۲۳۱۲

نشانی: قم، خیابان شهید صدوقی، خیابان فردوسی، بعد از تقاطع

شهید حسن پور، ساختمان نعیم، کدپستی: ۳۷۱۳۱۶۶۷۰۵

  @oisc_majazi

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی

فهرست

۶رهنمود
۱۰اخبار حوزه و فضای مجازی
۲۳اخبار اسلام و فضای مجازی در کشور
۳۸اخبار اسلام و فضای مجازی در جهان
۴۹اخبار دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

مقدمه

رویدادهای فناوری‌های فناورانه به‌ویژه در حوزه فضای مجازی، برآمده از تفکری است که آن را ایجاد و هدایت کرده است. اگرچه شناخت صحیح و دقیق فضای مجازی در تمامی ابعاد سیاسی، اقتصادی، امنیتی و... به‌منظور سیاست‌گذاری و اتخاذ رویکرد مناسب در مواجهه با این پدیده اهمیت دارد، لیکن بیش از همه پرداختن به بنیان‌های نظری فناوری اطلاعات و ارتباطات یا جهان‌بینی حاکم بر آن، از آن نظر که ریشه تمدنی عصر فضای مجازی را شکل می‌دهد و با سبک زندگی کاربران ارتباط مستقیم دارد، حایز اهمیت است. اندیشه و فرهنگ آمیخته با فضای مجازی در جامعه بسط می‌یابد و بر او غلبه می‌کند و می‌تواند هویت آن جامعه را متحول، متکامل یا متزلزل کند.

از این رو، اگرچه تمامی مراکز سیاست‌گذاری و اجرایی، و نیز نهادهای آموزشی و پژوهشی باید ضمن تعامل با یکدیگر، عهده‌دار تحقق فضای مجازی مبتنی بر مبانی و سبک زندگی اسلامی باشند، در این میان، حوزه علمیه اولویت بیشتری نسبت به دیگر نهادها دارند. همان‌طور که در عصر صنعتی، حوزه علمیه خود را پاسخگوی نظام‌های تغییر یافته و تحولات ایجاد شده در حوزه‌های اقتصادی (مسائل بانکی، بورس، بیمه و...)، سیاسی، فرهنگی، پزشکی و... از منظر اسلام می‌دانست، در عصر فضای مجازی نیز بررسی‌های فقهی و دینی حوزه‌های تحولی بر عهده حوزه علمیه است. تحولات عصری

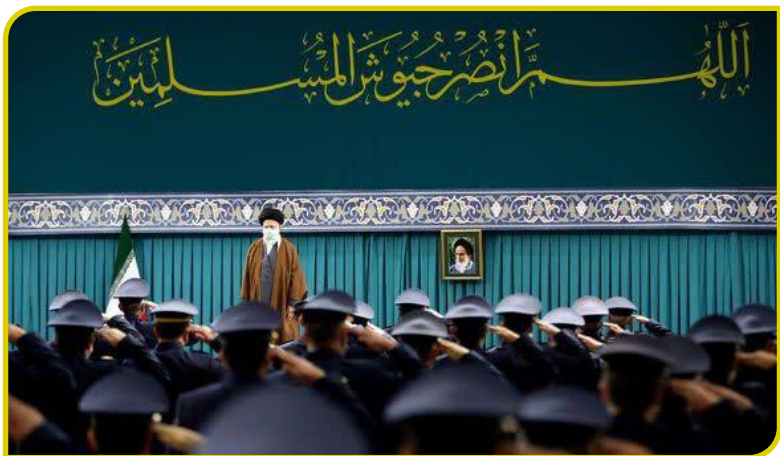

حوزه سیاست و مدیریت (تغییر مفهوم و شیوه‌های حکمرانی، مدیریت مبتنی بر هوش مصنوعی)، حوزه اقتصاد (دارایی‌های معنوی، ظهور بلاک چین و ارزهای رمزنگاری شده، قراردادهای هوشمند و...)، حوزه امنیت (پیدایش تهاجم نرم - نرم و نرم - سخت و...)، حوزه دین و فرهنگ (تغییر در مفهوم و نوع دین‌داری، مفهوم هویت، اوقات فراغت، حریم خصوصی و...)، حوزه آموزش (بازی‌وارسازی و آموزش پلتفرمی) و دیگر حوزه‌ها، ضرورت بسط و تقویت حوزه نظری دین و فضای مجازی را بیش از پیش متعین می‌سازد. بر همین اساس، «دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی» وابسته به مرکز ملی فضای مجازی، به منظور تقویت سیاست‌گذاری مبتنی بر فقه و مبانی اسلام، توسعه و هدایت ظرفیت‌های پژوهشی حوزه‌های علمیه، در راستای اولویت‌های فضای مجازی کشور در قم تأسیس گردید. این دفتر که با هدف ترسیم سبک زندگی دینی در فضای مجازی، ارائه الگوی مطلوب روندهای سیاست‌گذاری مبتنی بر فقه در فضای مجازی، پاسخ‌گویی به نیازهای پژوهشی مرکز ملی فضای مجازی در حوزه مطالعات اسلامی، ایجاد هم‌افزایی مراکز حوزوی، و همچنین کاربست پژوهش‌های دینی در نظام سیاست‌گذاری کشور تشکیل شده است، در حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، تقنین و سیاست‌گذاری، بین‌الملل و... فعالیت می‌کند.

خبرنامه پیش‌رو، تنها به منظور اطلاع‌رسانی از مجموع اخبار و اطلاعات به‌دست‌آمده از منابع مختلف خبری در حوزه مطالعات اسلامی فضای مجازی تهیه شده است. بدیهی است مطالب مندرج، به هیچ‌وجه مواضع دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی فضای مجازی نخواهد بود. امید است زحمات دوستان این مجموعه، مورد رضایت و عنایت خداوند متعال و حضرت صاحب‌الزمان مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف قرار گیرد. ان شاء الله!

رهنمود

بیانات مقام معظم رهبری مِنكَ ظِلُّهُ

دیکتاتوری رسانه‌ای دشمن در فضای مجازی تحمل اسم شهید سلیمانی را ندارد/ هرکلمه‌ای که معارض سیاست‌های آنها باشد ممنوع‌التصویر و ممنوع‌الانتشار است

فرمانده کل قوا در دیدار فرماندهان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش: قدرت‌های غربی معروف که به ادعای خودشان با دیکتاتوری‌های دنیا می‌خواهند مقابله کنند، خودشان دیکتاتورترین‌ها در زمینه‌ی سیاسی اقتصادی هستند و دیکتاتوری رسانه‌ای هم براین دیکتاتوری‌ها افزوده‌اند. دیکتاتوری رسانه‌ای یعنی مثلاً شما در فضای مجازی اسم شهید سلیمانی را نمی‌توانید بیاورید؛ حذف می‌کنند. در فضای مجازی که کلیدش دست آن‌هاست، تحمل اسم و عکس شهید سلیمانی را ندارند. امروز این جور است؛ قبلاً هم بود.

آن وقت ادعا می‌کنند که ما طرف دار آزادی بیان هستیم و هر چیزی که امروز، هرکلمه‌ای که در ارتباط با سیاست‌های غرب، معارض آن سیاست‌ها باشد یا همراه او نباشد، ممنوع‌التصویر، ممنوع‌الانتشار، این‌هاست.

جهاد تبیین؛ یک فریضه قطعی و فوری

یک سیاست قطعی رسانه‌های معاند جمهوری اسلامی این است که واقعیت‌ها را تحریف کنند و مشغولند. شما مطلقاً از پیشرفت‌ها، از نقاط مثبت، نقاط قوت، مطلقاً نشانه‌ای در این مجموعه‌ی امپراتوری رسانه‌ای غرب مشاهده نمی‌کنید. به همین جهت است که جهاد تبیین یک فریضه قطعی و فوری است.

مردم و جوان‌ها در مقابل دشمنی اقتصادی و دشمنی رسانه‌ای بایستند

رهبرانقلاب در ارتباط تصویری با مردم آذربایجان شرقی: دو وسیله در اختیار دشمن هست، برای جداکردن مردم از نظام و برای دستکاری کردن فکر مردم و اندیشه مردم؛ دشمن این دو تا راه را در پیش گرفته است: دشمنی اقتصادی و دشمنی رسانه‌ای. جوان‌ها در مقابل این‌ها باید بایستند. ملت ایران باید در مقابل این دو تا حرکت بایستند.

فشار اقتصادی را با تلاش درونی و تلاش داخلی و با خنثی کردن تحریم‌ها و البته تلاش دیپلماسی باید مقابله کرد. همان طور که برادران خوب و انقلابی ما در زمینه از بین بردن تحریم‌ها و مجاب کردن طرف قابل مشغول کارند، آن هم خوب است لکن عمده کار، خنثی کردن تحریم‌هاست از طریق حرکت تولید داخلی و تحرک اقتصادی داخلی...، این‌ها از طرفی و از طرف دیگر خنثی کردن حرکت رسانه‌ای دشمن و لجن پراکنی‌های دشمن. ۱۴۰۰/۱۱/۲۸

اخبار حوزه

و فضای مجازی

اخبار مراجع، حوزه و روحانیت

شبهاتی از طریق فضای
مجازی به دست مردم
می‌رسد که اگر به فکر
آن نباشیم، ایمان مردم
به خطر می‌افتد

آیت الله العظمی جعفر سبحانی: در
درجه اول باید مواظب ایمان مردم

باشیم. روحانیت به فکر ایمان ملت باشد. شبهاتی از طریق فضای مجازی به
دست مردم می‌رسد که اگر به فکر آن نباشیم، ایمان مردم به خطر می‌افتد، حوزه
علمیه برای پاسخ و تحلیل شبهات اتاق‌های خاصی را تشکیل دهد.

جهاد تبیین یکی از
وظایفی است که همه
بر عهده داریم / رسانه
و فضای مجازی تأثیر
بسیاری در جامعه دارد و
نباید از آن غفلت کرد

آیت الله محسن اراکی: جهاد

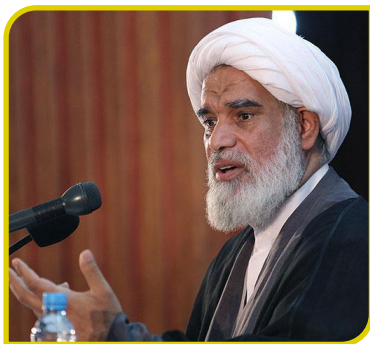
تبیین یکی از وظایفی است که همه بر عهده داریم تا واقعیت‌های قبل از انقلاب
را به مردم بازگو کنیم. قبل از انقلاب در استان‌هایی مانند خوزستان شرکت‌های
آمریکایی چنبره زده بودند و تمام منابع این استان را چپاول می‌کردند.

رسانه و فضای مجازی تأثیر بسیاری در جامعه دارد و نباید از آن غفلت کرد؛ مرکز خدمات حوزه‌های علمیه می‌تواند از حوزویان فعال در این زمینه به صورت هدفمند حمایت کند.

فرمان جهاد تبیین توسط رهبر انقلاب، جهاد عینی در مقابل تهاجم همه جانبه دشمنان

آیت الله عباس کعبی، عضو مجلس خبرگان رهبری: تمام کسانی که دارای منبر و تریبون و فعال فضای مجازی

هستند، باید به جهاد تبیین بپردازند زیرا که سخنان رهبرانقلاب فرمان جهاد عینی در مقابل تهاجم همه جانبه دشمنان بوده است. باید تمام ملت ایران در برابر خنثی‌سازی امپراتوری و دیکتاتوری رسانه‌ای دشمنان نظام اسلامی ایران گام در میدان جهاد بگذارند.

در جهاد تبیین باید زاویه دید ما با زاویه دید امام و رهبر جامعه، هماهنگ و همسو باشد

آیت الله سعیدی، امام جمعه قم: جهاد تبیین یک فریضه قطعی و فوری است. برای اطاعت امر رهبرانقلاب آنچه که

مهم است عرصه جهاد را تشخیص دهیم و بدانیم در هر زمانی در چه عرصه‌ای باید جهاد کرد.

جهاد تبیین دارای الزاماتی است:

- ۱- باید بدانیم اساس برنامه دشمن در میان ما شبیه افکنی و ابهام آفرینی است پس اساس کار ما هم باید بصیرت افزایی و روشننگری باشد.
- ۲- باید مراقب باشیم در زمین دشمن و به نفع دشمن بازی نکنیم. رعایت این نکته برای همه خصوصاً مدیران و مسئولان ما ضرورت دارد.
- ۳- ما باید سنگرمواجهه با دشمن را درست انتخاب کنیم یعنی عالمانه، محققانه، کارشناسانه و مستند باشد؛ صرفاً هیجانی و عصبی نباشد. در جهاد تبیین باید زاویه دید ما با زاویه دید امام و رهبر جامعه هماهنگ و همسو باشد.

هوش مصنوعی برای جهاد تبیین بیشترین ظرفیت را ایجاد کند

آیت الله رجبی، رئیس موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی رحمته‌الله علیه: باید زمینه استفاده از ظرفیت هوش مصنوعی برای جهاد تبیین در سطح جهانی را فراهم کنیم

و به این سند باید توجه شود که چگونه تدوین شده که جهاد تبیین را تسهیل کند و در عرصه گسترده و وسیعش عملی و محقق سازد.

جهاد تبیین، اصلی‌ترین وظیفه حوزه/ فضای مجازی عرصه تقابل با دشمن است
آیت الله محمود رجبی، رئیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته‌الله علیه:
روحانیت بدون جهاد تبیین معنا ندارد. رهبر معظم انقلاب جهاد تبیین را

وظیفه هر روز ما می‌دانند و در این راه، بیش از همه روحانیت باید در میدان جهاد تبیین حاضر باشد چراکه رسالت حوزه و روحانیت تبیین است. فضای مجازی که زندگی ما را احاطه و جوانان و نوجوانان کشورمان را به شدت درگیر خود کرده، نباید مورد غفلت واقع شود. باید همانند علامه مصباح با تمام توان برای انقلاب تلاش کرد. در جهاد تبیین دستمان پراست؛ فرمایشات امامین انقلاب و آموزه‌های فکری آیت الله مصباح یزدی را داریم. وظیفه خود را که جهاد تبیین است به درستی بشناسیم و آن را با تمام توان اجرایی کنیم که قطعاً پیروزی از آن ما است.

بهره‌گیری از فضای مجازی برای شکوفاسازی دین

آیت الله حسین بوشهری، رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم: مبنای دینی، برنامه متقنی برای رویارویی با پدیده‌های جدید جوامع در نظر گرفته است و

لذا با بهره‌گیری از فضای مجازی می‌توان به شکوفاسازی دین کمک کرد. فضای مجازی یکی از رویدادهای جدید جوامع انسانی برشمرده می‌شود و باید به ظرفیت‌ها و تهدیدهای آن توجه ویژه‌ای صورت گیرد. ضمن کاهش تهدیدها و ارتقای سطح فرصت‌ها، باید سواد رسانه‌ای را در جامعه گسترش دهیم، زیرا سواد رسانه‌ای، پالایش‌کننده غذای مسموم ذهن آدمی در دوران هجوم اخبار و اطلاعات مسموم و نادرست است.

پیشرفت‌های زیادی در عرصه فضای مجازی رخ داده که باعث پیشرفت حوزه علمیه نیز گشته است. حوزه علمیه امروز با گذشته خود قابل مقایسه نیست و ظرفیت‌های فراوانی در آن به جریان درآمده است.

کسب و کار مردم برای ما بسیار مهم است و هنگام بررسی طرح صیانت باید به کسب و کار مردم توجه شود

آیت الله احمد خاتمی در نماز
جمعه تهران درباره طرح صیانت
بیان کرد:

مسئله این است که صدها طرح در

صحن یا در کمیسیون مطرح می‌شود چرا که مجلس جای طرح و نظر است و مصوبات بعد از گذشت مدتی به شورای نگهبان می‌رود و شورای نگهبان هم فقط قانون‌مدارانه همه مسائل را بررسی می‌کند، اما از رسانه ملی می‌خواهیم در این عرصه (تبیین طرح صیانت) فعال وارد شده و موافقین و مخالفین طرح نظرات خود را بیان کنند. از طرفی کسب و کار مردم برای ما بسیار مهم است و هنگام بررسی این طرح باید به کسب و کار مردم توجه شود.

طرحی که هنوز نه به بار است و نه به دار، نباید درباره آن با عصبانیت سخن بگوییم و دیگری را متهم به خیانت و آن یکی را به خباثت متهم کرد، بلکه باید در فضایی آرام و منطقی روال قانونی درباره این طرح بررسی شود و وقتی هم قانون شد، همگان باید آن را تبعیت کنند.

جهاد تبیین باید براساس پژوهش صورت گیرد/ معاونت پژوهش حوزه باید به میدان بیاید

حجت الاسلام والمسلمین حمید
ملکی، قائم مقام مدیر حوزه های

علمیه؛ رهبر معظم انقلاب در سخنان خود جهاد تبیین را مطرح کردند و فرمودند هجمه ترکیبی اتفاق افتاده است؛ ما سنگربانان دین هستیم و باید در این زمینه تلاش کنیم.

دشمنان آن قدر در این فضا دروغ ها را تکرار کرده اند که آن دروغ ها تبدیل به راست شده است.

دشمن در این فضا ابن مرجانه ها را به میدان آورده و لشکر سایبری خود را بسیج کرده است و بر روی باطل خود پافشاری می کند؛ ما در مقابل دشمن نباید کوتاهی کنیم.

در این فضا باید جهاد تبیین اتفاق بیافتد و معاونت پژوهش باید به میدان بیاید و همه بخش ها از جمله آموزش، سیاسی و اجتماعی و ... را به میدان بیاورد و تبیین براساس پژوهش اتفاق بیفتد.

حوزه علمیه از فناوری های روزآمد استفاده کند/ شورای عالی حوزه به ضرورت فناوری های نوین رسیده است

آیت الله جواد مروی، عضو شورای عالی حوزه های علمیه: در سند

چشم انداز حوزه علمیه این بند تصویب شده که حوزه علمیه بهره مند از فناوری های مناسب و روزآمد با حفظ شیوه و سنت های سلف صالح باشد. ما در این بهره مندی از فناوری ها هیچ دغدغه ای نداریم؛ حوزه علمیه باید وارد شود و کار کند و به دقت در این مسیر باشد. ما نباید در این مسائل منفعل باشیم و باید فعال وارد شویم.

یکی از نکات مهم، شناسایی کامل آسیب های فناوری نوین و چاره جویی برای آنهاست و معتقدم حتماً راه برای چاره جویی این آسیب ها وجود دارد. لذا در ضرورت ورود حوزه علمیه به استفاده از فناوری های مناسب و روزآمد جای هیچ شک و شبهه ای نیست.

ضمن اینکه ورود به حیطه ی هوش مصنوعی ضروری است، اما داده های مقدماتی که برای منتج شدن به استدلال به ماشین ارائه می شود، بسیار مهم است.

رسانه‌ها محور اصلی توسعه فکر در جهان

حجت‌الاسلام والمسلمین حمید شهریاری، دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی: ما از ابتدا که آمدیم، به رسانه و به خصوص بستر امروزی‌اش که فضای

مجازی هست، بسیار توجه داشتیم. حالاً من فکر می‌کنم دستوری که حضرت آقا برای نوسازی مجمع در حکمشان دادند و ابلاغ فرمودند از این جهت بود که ما بتوانیم از صحنه‌ی رسانه برای نوعی گفتمان جدید در بستر فضای مجازی و حقیقی به‌رمند بشویم.

رسانه امر مهمی برای نوسازی تلقی می‌شود، چرا که ارتباطات رکن رکین فعالیت‌های مجمع تقریب جهانی هست؛ ارتباطات امروز در بستر رسانه، در بستر فضای مجازی و در بستر ابزارهای ارتباطاتی و رسانه‌ای شکل می‌گیرد. امروز رسانه‌ها محور اصلی توسعه فکر در جهان شده‌اند. کسی که می‌خواهد فرهنگش را توسعه بدهد باید از رسانه استفاده کند. امروز رسانه در بستر فضای مجازی متحول شده و نسبت به گذشته، شکل و نوع و محتوای آن تغییر کرده است.

جلسه شورای تخصصی حوزوی شورای عالی انقلاب فرهنگی با موضوع بررسی طرح حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی فضای مجازی برگزار شد

در ابتدای این جلسه دکتر رضا تقی‌پور، نماینده مجلس و رئیس کمیسیون مشترک حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی فضای مجازی به نظام حکمرانی فضای مجازی مطلوب اشاره کرد و ضمن تبیین نظام حکمرانی فضای مجازی در کشورها به تبیین اصول و شاخصه‌های نظام حکمرانی فضای مجازی مناسب برای جمهوری اسلامی ایران پرداخت.

دکتر تقی‌پور در ادامه سند طرح حمایت از کاربران فضای مجازی و خدمات پایه کاربردی در فضای مجازی را که در ۶ فصل تدوین شده، به اجمال توضیح داده و در مورد روند کار تهیه و تصویب آن توضیحاتی را ارائه کرد.

در ادامه، حاضرین ضمن ارائه پیشنهاداتی در راستای تصویب و ترمیم طرح و تسریع در روند بستر سازی و تحقق گام‌های نوین در جهت گسترش امنیت در فضای مجازی و حفظ بنیه‌های کشور و حفاظت از داده‌ها و اطلاعات به

تحلیل و بررسی فضای مجازی کشور و اقدامات و راهبردهای لازم برای این عرصه پرداختند.

دین، دینداری و فضای مجازی از مهم‌ترین مسائل زیست بشری

حجت‌الاسلام والمسلمین علی عباسی، رئیس جامعه‌المصطفی: مسئله دین، دینداری و فضای مجازی، ناظر به توسعه ارتباطات در دهه‌های اخیر، گسترش فضای ارتباطی فضای مجازی،

ظرفیت‌های این فضا و ارتباطات گسترده آن همواره از مهم‌ترین مسائل مطرح در حوزه‌های مختلف زیست بشری بوده است.

دنیای جدید و فضای مجازی، همه عرصه‌های زندگی بشر شامل دیانت، دین‌داری و ارزش‌های دینی را تحت تأثیر قرار داده است و این مهم، ضمن ایجاد فرصت‌ها و ظرفیت‌ها، چالش‌هایی ایجاد نموده و شناخت این ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و چالش‌ها و آشنایی با این عرصه و فضا، از الزامات فعالیت در حوزه‌های مختلف زیست بشری است.

در صورت تولید محتوای خوب، فضای مجازی بهترین بسترتبلیغی است

حجت‌الاسلام محسن قمی، معاون بین الملل دفتر مقام معظم رهبری: اگر خود را از نظر

تأمین محتوا تقویت کنیم، بی شک در حوزه بهره‌گیری بایسته از امکانات سخت‌افزاری موفق‌تر عمل خواهیم کرد. در صورت تولید محتوای خوب، فضای مجازی بهترین بسترنشرگفتمان اسلام و انقلاب و معارف ناب الهی در عصر جدید خواهد بود.

نگاه به فقه حکمرانی فضای مجازی دچار ابهام است

ششمین نشست از مجموعه نشست‌های هفته حکمرانی فضای مجازی به مناسبت دهمین سالگرد تأسیس مرکز ملی فضای

مجازی با موضوع فقه حکمرانی فضای مجازی با ارائه آیت‌الله فرحانی برگزار شد. آیت‌الله فرحانی با بیان اینکه «ما قصد داریم نسبت مجاز و فضای مجازی را با حکمرانی براساس مبنای روشن عقلی بیان کنیم»، اظهار داشت: اگر محققان و فقیهان در نگاه به فقه حکمرانی فضای مجازی دچار ابهاماتی هستند، باید آن

را با نگاه امتدادی به قواعد فلسفی حل کنند؛ بدین ترتیب در ادامه می‌توانیم فروعات متعددی را در فقه حکمرانی فضای مجازی کشف کنیم.

وی ادامه داد: به تعبیر علامه طباطبایی رحمته‌الله علیه مجاز به معنای تصرف در معنای واقعی است یعنی کاری انجام شود که این معنا دارای مصداق ادعایی شود که در آن زمان می‌توان گفت مجاز، برزخی بین حقیقت و دروغ است. براساس این نگاه، حد یک موجود به موجود دیگری داده می‌شود و مطابق بر این موضوع، فلاسفه متوجه شدند که می‌توان موجود را به دو دسته حقیقی و مجازی تقسیم کرد. در همین خصوص شهید مطهری با علامه طباطبایی بحثی می‌کنند و مدعی می‌شوند که بوعلی سینا اولین کسی است که در تقسیم حکمت به عملی و نظری به این موضوع پرداخته و فهمیده که تقسیم حکمت به دو قسم عملی و نظری براساس غرض است. آیت‌الله فرحانی افزود: به تعبیر شهید مطهری، بوعلی سینا معتقد بود که نفس جوهری بسیط ما دو نگاه دارد؛ نگاه به بالا (یعنی ارتزاق از عالم عقول) که نفس، دریافت‌کننده است و نگاه به پایین یعنی اعمال حاکمیت بر قوا (که می‌خواهد نفس را بر قوا حاکم کند) که نفس در این نگاه محتاج به مجاز است؛ هر یک از این دو نگاه، به جنس‌های متفاوت ادراک نیاز دارد.

عضو مجلس خبرگان ادامه داد: به تعبیر شهید مطهری برای نفس دو کمال وجود دارد؛ یکی اینکه تعلقاتش برای هستی به صورت بالفعل درآید و جهانی مشابه جهان عینی گردد (یا به عبارت دیگر نسخه‌ای علمی از جهان عینی شود) و کمال دیگرش این است که به صورت قدرت قاهره‌ای بر بدن، خواهش‌ها و تمایلات بدنی درآید. علوم نظری که محصول توجه ذاتی نفس به بالاست، علومی هستند که حقایق عینی را کشف می‌کنند اما علوم عملی به هیچ وجه ارزش کشف حقیقت ندارند بلکه ابزاری برای اعمال حاکمیت نفس هستند.

اخبار اسلام

و فضای مجازی در کشور

رویدادهای فضای مجازی کشور

توجه به فضای مجازی در بیانیه پایانی نهمین اجلاس پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری

نهمین اجلاس پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری پس از دو روز، عصر چهارشنبه ۱۸ اسفند، با قرائت بیانیه اجلاس به پایان یافت. در بند چهارم این بیانیه آمده است:

مبارزه جدی با ابتدال فرهنگی به خصوص رفع آسیب‌ها و ساماندهی فضای مجازی و مدیریت آن با لحاظ همه جوانب، یکی از دغدغه‌های جدی دلسوزان نظام و مردم متدین جامعه است. لذا با اذعان به ضرورت استفاده از فناوری‌های نوین به ویژه فضای سایبر در عصر حاضر از سران محترم قوا و نهادهای فرهنگی کشور می‌خواهیم با تکیه بر مبانی دینی و اتخاذ سیاست‌های صحیح و نظارت بر حسن اجرای امور، ضمن تعمیق گفتمان دینی و معرفت اسلامی، از بروز مفاسد فرهنگی و معضلات اجتماعی آسیب‌زا

بکاهند و تمام توان کشور را به کار گرفته تا علاوه بر وضع قوانین، فرهنگ سازی مناسب و حمایت زیرساختی از پیام رسان های بومی و ایرانی، شرایط برای تحقق ارزش های دینی و آرمان های انقلاب اسلامی بیش از پیش، فراهم گردد.

دانشگاهیان که با تکنولوژی فضای مجازی آشنایی لازم دارند، بایست با حوزویان که دارای محتوای غنی هستند، هم افزایی کنند

دکتر فیروزآبادی در دیدار با آیت الله حسینی بوشهری، دبیر شورای عالی حوزه های علمیه به بیان جایگاه مرکز ملی فضای مجازی پرداخت و اظهار داشت: مرکز ملی فضای مجازی، دبیرخانه شورای عالی فضای مجازی است و یک سری مأموریت هایی از قبیل سیاست گذاری، هماهنگ سازی و مدیریت در حوزه فضای مجازی را برعهده دارد که بنا به تدبیر مقام معظم رهبری تشکیل شده است.

وی با اشاره به فعالیت سه ساله دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، اظهار داشت: فعالیت‌های این دفتر در سه حوزه دنبال می‌شود. حوزه نخست جریان سازی آموزشی در حوزه‌های علمیه می‌باشد. حوزه دوم، حوزه پژوهش است. در این حوزه، پژوهش‌هایی که در سیاست‌گذاری و حکمرانی فضای مجازی به ماکمک می‌کند، مورد توجه قرار می‌گیرد. حوزه سوم هم بحث بین‌الملل است؛ متأسفانه در حوزه بین‌الملل، تولید محتوایی که در قم و حوزه علمیه شیعه در عرصه فضای مجازی صورت می‌پذیرد، بسیار قابل توجه می‌باشد اما عرضه آن برای جهان اسلام ضعیف است.

وی ادامه داد: مردم در زندگی مجازی خود، روزانه با صدها سوال و مسئله فقهی شامل مسائل آموزشی، اقتصادی، پولی، مالکیت معنوی و... مواجه هستند که در دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی احصاء شده و به پژوهشگران و مراکز علمی حوزوی ارائه شده است. دکتر فیروزآبادی با بیان اینکه نگاه دیگر مرکز ملی فضای مجازی به مسئله حکمرانی برمی‌گردد، تصریح کرد: واژه حکمرانی، واژه‌ای است که توسط غربی‌ها دنبال می‌شود و مسئولان گمان می‌کنند منظور از حکمرانی، همان حاکمیت و حکومت است، در حالی که این‌گونه نیست. حکمرانی مدنظر غرب این است که حکومت به حکومت محلی و حکومت جهانی تقسیم می‌شود؛ غربی‌ها معتقد هستند که حکومت جهانی توسط نهادهای مدنی و بین‌المللی بوده و حکومت محلی شامل تأمین نگرهبانی و امنیت محلی است. وقتی که از صاحبان پلتفرم‌های خارجی در مورد نشر اکاذیب و یا حذف و اضافه برخی اخبار توضیحاتی خواسته می‌شود، پاسخ می‌دهند که حوزه فضای مجازی در قالب حکمرانی جهانی است و لزومی به پاسخ به حاکمیت‌های محلی نیست.

وی افزود: برای اینکه بتوانیم جامعه را در این بحث با خود همراه کنیم قاعدتاً باید یک نظام فکری جامع در حوزه سیاسی فرهنگی اجتماعی تدوین کنیم و یکی از مراکزی که در این خصوص باید کمک کند، حوزه‌های علمیه هستند؛ حوزه‌های علمیه می‌توانند یک نظام جامع با نگاه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و حتی تکنولوژیک تشکیل دهند.

دکتر فیروزآبادی در خصوص نگاه مسئولان به موضوع حکمرانی فضای مجازی اظهار داشت: در زمینه اقدامات اساسی در حوزه فضای مجازی همه مسئولان در ظاهر و کلام قائل هستند که فضای مجازی مهم است ولی در حوزه عمل کمتر کسی حاضر است در مشی گذشته، فرایند و ساختار خود و نظام حکومتی تعدیل و اصلاحی ایجاد کند لذا به نحوی انسان را به سمت اقدام سلبی و فیلتر هدایت می‌کنند. همچنین در حوزه ایجابی مانند شکل دادن نظام آموزشی یا نظام اقتصادی متناسب با تحولات این حوزه نیز شاهد اقدام جدی نیستیم.

آیت‌الله حسینی بوشهری نیز در این دیدار با اشاره به اینکه می‌بایست انسان در مواجهه با پدیده‌های نوظهور آینده‌نگر باشد، اظهار داشت: به تعبیر امام علی علیه السلام عالم به زمان کسی است که از رویدادها و حوادثی که پیش می‌آید دچار تعجب نشود بلکه با سازوکاری مناسب بتواند برای آن حادثه چاره‌ای بی‌اندیشد. فضای مجازی جزو مسائل نوپایی است که بایست با نگاه واقع‌بینانه، تهدیدها و فرصت‌های آن را دریابیم.

وی با بیان اینکه فضای مجازی یک نوع ابزار است، تصریح کرد: امام خمینی رحمته الله علیه گاهی درباره رادیو و تلویزیون، به صورت مطلق نمی‌فرمودند که اشکال دارد و یا ندارد بلکه به نوع استفاده از آن اشاره می‌کردند. نوع استفاده از رادیو و تلویزیون، فضای مجازی و نرم‌افزارهای جدید دارای

اهمیت است اما جهان کنونی، جهانی است که فضای مجازی براساس اهداف پایه‌گذاران آن به سرعت در حال پیشرفت است. دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه افزود: راهکار مقابله با آسیب‌های فضای مجازی، تعطیل کردن نیست و موجب ایجاد واکنش در جامعه خواهد بود ولی مسئولیت شورای عالی فضای مجازی، رصد آینده و بررسی مسائل احتمالی است. آیت‌الله حسینی بوشهری ادامه داد: فضای مجازی نیاز به محتوای مناسب دارد. اگر محتوا برای فضای مجازی تولید نشود، باعث می‌شود تا جامعه از محتوای بیگانگان استفاده کند و به بیان دیگر دشمنان تک می‌زنند اما پاتکی در کار نیست. وی اقدام عملی در حوزه فضای مجازی را نیازمند وحدت حوزه و دانشگاه دانست و اظهار داشت: دانشگاهیان که با تکنولوژی فضای مجازی از لحاظ زیرساخت‌ها و نرم‌افزارها آشنایی لازم دارند، بایست با حوزویان که دارای محتوای غنی هستند هم‌افزایی کنند و این محتوا را به یک نرم‌افزار جذاب تبدیل کنند، همان‌گونه که غربی‌ها محتوای خود را در قالب‌های خوش‌رنگ و لعاب به جوانان ما عرضه می‌کنند.

آیت‌الله حسینی بوشهری در پایان خاطرنشان کرد: اگر رابطه بین مردم و حکومت یک رابطه همراه با اعتماد باشد، به جای حرف بیگانگان، حرف خودی‌ها مورد اعتماد قرار خواهد گرفت. ما باید بین مردم و حاکمیت اعتمادسازی کرده و این رابطه را تقویت کنیم تا سخن مسئولان برای آحاد جامعه حجت شود. از طرفی چنانچه ما محتوای فراوانی تولید کنیم اما همچنان مردم به علت عدم اعتماد، سراغ این محتوا نیابند، در این زمینه موفق نخواهیم شد. راه موفقیت ابتدا اعتمادسازی و سپس در اختیار قراردادن امکانات مناسب است تا مردم به سمت این محتوا هدایت شوند.

حکمرانی، بزرگ‌ترین چالش ما در حوزه فضای مجازی است

دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی، در دیدار با رئیس و اعضای هیئت علمی دانشگاه طلوع مهر قم با بیان اینکه فضای مجازی امروزه به الزام زیست بشری تبدیل شده است، اظهار داشت: فضای مجازی امروزه مبتنی بر فناوری‌هایی است که در اختیار کشور آمریکا قرار گرفته و از آن با عنوان اینترنت تعبیر می‌شود و تأثیرات فراوانی را تحت عنوان جهانی شدن به وجود آورده است. از طرفی ما نمی‌توانیم از فضای مجازی خارج شویم چراکه در این صورت از مدنیت خارج شده‌ایم. وی ادامه داد: از تأثیرات فضای مجازی در ساختارهای اجتماعی بدین صورت است که لایه‌های اجتماعی به صورت ساختارهای افقی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. از طرفی با توجه به اینکه در فضای مجازی محدودیت‌های فیزیکی وجود ندارد، بحث فناپذیری از بین رفته و بحث بقا مطرح می‌شود که تمامی این مسائل تأثیرات فرهنگی به دنبال خواهد داشت.

دبیر شورای عالی فضای مجازی با اشاره به اینکه اکنون در فضای مجازی هر کاربر توانایی تولید محتوا دارد، تصریح کرد: در گذشته خواص و نخبگان یک

جامعه محتوای لازم را تولید می‌کردند اما در حال حاضر تمام آحاد جامعه می‌توانند با دسترسی به فضای مجازی محتوای دلخواه خود را تولید کنند که این موضوع نیز دارای تهدیدات و فرصت‌های خاص خود می‌باشد. در حوزه اقتصادی نیز - که هدف اصلی قدرت‌های جهانی برای بسط و گسترش فضای مجازی بود - هدف اصلی بزرگ شدن بازارهای اقتصادی است و بدین ترتیب اقتصاددانان و کمپانی‌های بزرگ اقتصادی در کنار سیاستمداران بر جوامع حکومت می‌کنند.

دکتر فیروزآبادی افزود: اکنون بزرگ‌ترین شرکت‌های اقتصادی، در حوزه فضای مجازی فعال هستند که یک حاکمیت اقتصادی را به وجود آورده و در حکمرانی کشورها اعمال نفوذ می‌کنند. بر همین اساس اگرچه در گذشته تنها دولت‌ها در نهادهای بین‌المللی بر سر مسائل مختلف توافق می‌کردند، اکنون شرکت‌های بزرگ اقتصادی در این نهادها به رسمیت شناخته می‌شوند و اتفاقاً از حوزه نفوذ بالایی هم برخوردار هستند.

وی ادامه داد: امروزه نظام‌های آموزش مجازی، نظام‌های پولی و مالی، عقود هوشمند و ... مستقل از دولت‌ها در حال شکل‌گیری است و به زودی شاهد خواهیم بود که نیروهای کار در چارچوب مرزهای جغرافیایی یک کشور فعالیت نخواهند کرد و به صورت مجازی در سایر کشورها مشغول خواهند بود.

رئیس مرکز ملی فضای مجازی با بیان اینکه نخبگان بایست به چگونگی بازتعریف هویت فرهنگی و دینی ما در فضای مجازی بپردازند، اظهار داشت: به عقیده بنده همان‌گونه که در عالم واقع مرزهای جغرافیایی و فیزیکی، تعیین‌کننده هویت یک کشور هستند، امروزه در فضای مجازی نیز بایست قلمروهای هویتی خلق شده و به عبارتی زیست‌بوم ایران مجازی و شیعه مجازی را پدید آوریم. به عبارتی دیگر همان‌گونه که در فضای فیزیکی با

استفاده از مبانی روایی هنجارهایی را تعریف می‌کنیم، بایست با همین نوع نگاه در حوزه مجازی هم الگویی تعیین کنیم. دکتر فیروزآبادی وابستگی بیش از حد به پلتفرم‌های خارجی را خطرناک دانست و تصریح کرد: همان‌گونه که دشمن از تحریم دارویی ابایی ندارد، طبیعتاً چنانچه وابستگی جامعه به پلتفرم‌های خارجی افزایش یابد، حتماً از طرف دشمنان تهدیدهایی را به وجود خواهد آمد. دبیر شورای عالی فضای مجازی در پایان خاطرنشان کرد: بزرگ‌ترین چالش ما در حوزه فضای مجازی، تعیین تکلیف مسئله حکمرانی است و بایست تصمیم بگیریم که چگونه می‌خواهیم در حوزه فضای مجازی که بر بستر تکنولوژیکی غرب استوار است، به فعالیت پردازیم و قلمرو هویتی و فرهنگی خود را تعریف کنیم.

حوزه‌های علمیه ابواب جدید در فقه متأثر از تحولات فضای مجازی ایجاد کنند

دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی، دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی: در عصر پراز تحول فضای مجازی ساختارها دائم در حال تغییر است؛ بنابراین تغییری که در حکمرانی و به تبع آن فقه حکمرانی مطرح می‌شود، بسیار پیچیده، تخصصی، چندرشته‌ای و متحول در گذر زمان خواهد بود و نمی‌توانیم یک الگوی حکمرانی به عنوان پاسخ به تمام مسائل و برای مدت طولانی ارائه کنیم؛ بلکه الگوها اقتضائی و مدل‌ها در حال تحول است.

**۱۸۰ نماینده مجلس شورای اسلامی با صدور بیانیه‌ای در جلسه
علنی خواستار برخورد بالجام گسیختگی فضای مجازی شدند**
در این بیانیه که توسط عضو هیات رئیسه مجلس قرائت شد، آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

از دولت و دستگاه قضایی انتظار داریم، رسیدگی به یورش بی‌امانی که با سوءاستفاده از امکانات فضای مجازی و اشاعه انواع هتاک، افتراء و اکاذیب علیه مقدسات و اعتقادات، فرهنگ و ثبات اجتماعی انجام می‌گیرد را موکول به تصویب قانون حمایت از کاربران نکنند و با اتکاء به وظایف ذاتی خود در جلوگیری از این تجاوز به حقوق عمومی اقدام نمایند.

ماموریت به وزارت ارتباطات برای فراهم کردن زمینه بهبود سرعت شبکه ملی اطلاعات

در جلسه شورای عالی فضای مجازی به ریاست آیت الله رئیسی، به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ماموریت داد با افزایش خدمات داخلی بر روی پلتفرم‌های زیرساختی کشور، زمینه بهبود کیفیت و سرعت در شبکه ملی اطلاعات را فراهم آورد.

تاکید مرکز ملی فضای مجازی بر مواجهه فعال با سلطه پلتفرم‌های خارجی

مرکز ملی فضای مجازی در پی اقدام خصمانه شبکه اجتماعی اینستاگرام و حذف مطالب مرتبط با بزرگداشت شهید سلیمانی و پیرو فرمایشات اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی در سالگرد شهادت آن قهرمان ملی، بر مواجهه فعال با سلطه پلتفرم‌های خارجی تاکید کرد.

روز به روز واقعیت و جایگاه فضای مجازی بیش از گذشته نمایان می شود

سردار باقری رئیس کل ستاد نیروهای
مسلح:

روز به روز واقعیت و جایگاه فضای مجازی

بیش از گذشته نمایان می شود اما متأسفانه در کل کشور وضعیت مناسبی در زمینه بهره‌برداری از فضای مجازی وجود ندارد و رهبر معظم انقلاب اسلامی هم در فرصت‌های متعددی در این مورد گلایه‌هایی مطرح کرده‌اند. امروز ما باید در فضای مجازی، فعالیت‌های خود را در حوزه توسعه فرهنگ ایثار و مقاومت و همچنین تبیین واقعیات دفاع مقدس و انقلاب اسلامی به شکلی جذاب مطرح کنیم و مسلماً انتظار صد برابر شدن فعالیت‌ها در این عرصه نیز وجود دارد.

فضای مجازی در کنار همه فوایدش اما آسیب‌هایی دارد

عزت الله ضرغامی، وزیر میراث
فرهنگی و گردشگری: فضای مجازی
در کنار همه فوایدش اما آسیب‌هایی
دارد که حق را باطل و باطل را حق
جلوه می‌دهد و منکر و معروف را

برعکس به نمایش گذارد؛ می‌خواهند به وسیله فضای مجازی فواید انقلاب

نادیده و به جوانان ما بگویند انقلاب اشتباه مردم ایران بوده است، در حالی که انقلاب فواید زیادی برای مردم ما داشته و دارد. برعکس آنچه در رسانه‌های بیگانه و شبکه‌های مجازی‌شان از انقلاب و آزادی و پیشرفت بانوان دوران پهلوی نشان می‌دهند؛ باید بگویم که پیشرفت بانوان را در قبل انقلاب و بعد آن مقایسه کنید. بانوان ما پس از انقلاب به قله‌های اوج رسیده‌اند.

مرکز نور امکان بازدید تخصصی طلاب مهندس را فراهم کرد

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور)، به منظور آشنایی بیشتر طلاب مهندس، امکان بازدید تخصصی از مرکز، آشنایی با فرآیندهای توسعه نرم افزار و

بررسی زمینه‌های مختلف همکاری را فراهم نموده است.

تأسیس آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم اسلامی و انسانی دیجیتال با تأکید بر نگاه برون‌سازمانی، گام جدیدی برای هم‌افزایی حداکثری با دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و افراد فعال در حوزه پردازش هوشمند محتوای اسلامی است. تولید و انتشار مجموعه دادگان و پیکره‌ها و سرویس‌های مورد نیاز برای زمینه‌سازی و تسهیل فرایندهای پردازش محتوای اسلامی نیز از مأموریت‌های اصلی آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم اسلامی و انسانی دیجیتال نور به شمار می‌رود.

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

پژوهشگاه فضای مجازی برگزار می کند:

مجموعه نشست های هفته حکمرانی فضای مجازی

زمان برگزاری: ۱۴ الی ۱۸ اسفند

محورهای گفتگو:

- حکمرانی سلامت الکترونیک (۱۴ اسفندماه، ساعت ۱۱ الی ۹)
دکتر حسین ریاضی (عضو هیئت مدیره سلامت الکترونیک شرکت مبین ایرانیان)
- حکمرانی اقتصاد فضای مجازی (۱۴ اسفندماه، ساعت ۱۴ الی ۱۶)
دکتر محسن ریاضی صدرآبادی (دکترای علوم اقتصادی گرایش اقتصاد اسلامی)
- حکمرانی اسلامی فضای مجازی (۱۵ اسفندماه، ساعت ۹ الی ۱۱)
محمد الاسلام رضاحاج حسینی (مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی)
- حکمرانی اجتماعی از طریق کلان داده ها (۱۵ اسفندماه، ساعت ۱۴ الی ۱۶)
یحیی شعبانی (دانشجوی دکتری فلسفه علم و فناوری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)
- حکمرانی هوش مصنوعی (۱۶ اسفندماه، ساعت ۹ الی ۱۱)
دکتر فاطمه کمائی (عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات فناوری)
- فناوری های حاکمیت گریز (۱۶ اسفندماه، ساعت ۱۴ الی ۱۶)
دکتر محمد رضا موحدی صفت (استادیار دانشگاه عالی دفاع ملی)
- نقش حکمرانی فضای مجازی (۱۷ اسفندماه، ساعت ۹ الی ۱۱)
آیت الله عبدالکبیر فرحانی (عضو مجلس خبرگان رهبری)
- مقابله با اخبار جعلی در فضای مجازی (۱۷ اسفندماه، ساعت ۱۴ الی ۱۶)
سید محمد مهدی شروز آبادی (پژوهشگر پژوهشگاه علوم شناختی و مغز دانشگاه شهید بهشتی)
- جایگاه سکویهای اجتماعی دیجیتال در کشاورزی (۱۸ اسفندماه، ساعت ۹ الی ۱۱)
دکتر حسین فرازند (دبیر ستاد هوشمند سازی جهاد کشاورزی)
- نقش هوشمند سازی کشاورزی در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی (۱۸ اسفندماه، ساعت ۱۴ الی ۱۶)
محمد جواد مطهری (بنیان گذار و مدیر اجرایی شرکت دانش بنیان رایان)

بخش زنده همزمان از شبکه آرا در تلویزیون و اسکای روم پژوهشگاه فضای مجازی به آدرس:
telewebion.com/live/ara
skyroom.online.ch/cpsc/csri

مجموعه نشست های هفته حکمرانی فضای مجازی برگزار شد
مجموعه نشست های هفته حکمرانی فضای مجازی از ۱۴ لغایت ۱۸ اسفند
از سوی پژوهشگاه فضای مجازی در محورهای زیر برگزار شد:

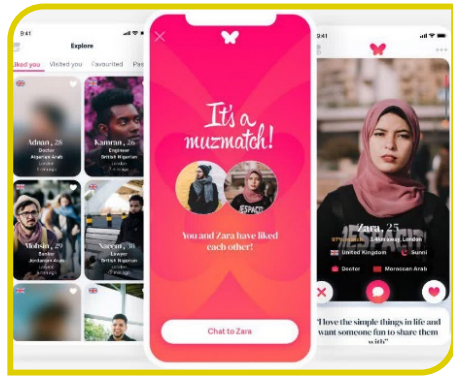
حکمرانی سلامت الکترونیکی
حکمرانی اقتصاد فضای مجازی
حکمرانی اسلامی فضای مجازی
حکمرانی اجتماعی از طریق کلان داده‌ها
حکمرانی هوش مصنوعی
فناوری‌های حاکمیت‌گریز
فقه حکمرانی فضای مجازی
مقابله با اخبار جعلی در فضای مجازی
جایگاه سکوهای اجتماعی دیجیتال در کشاورزی
نقش هوشمند سازی کشاورزی در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

اخبار اسلام

و فضای مجازی در جهان

رویدادهای فضای مجازی جهان اسلام

شکایت برنامه دوست یابی آمریکایی از سازندگان برنامه کاربردی همسریابی اسلامی «muzmatch»

سازندگان برنامه دوست یابی

آمریکایی، از برنامه کاربردی همسریابی اسلامی «Muzmatch» به بهانه نقض علامت تجاری شکایت کرد.

پیش از این، در سال ۲۰۱۶، مدیران این برنامه پس از ناکامی در خرید Muzmatch به قیمت ۳۵ میلیون دلار به شکست انجامید، در نامه‌ای به سازنده این برنامه کاربردی مدعی نقض علامت تجاری شده بوده‌اند.

حالا، پس از گذشت چندین سال دوباره این شرکت آمریکایی از برنامه همسریابی به دلیل نقض علامت تجاری شکایت کرده و قرار است جلسه استماع در دادگاه مالکیت فکری و سازمانی بریتانیا در لندن در ژانویه برگزار شود.

این اپلیکیشن در سال ۲۰۱۶ توسط یک جوان مسلمان به نام «شهاد یونس» با هدف کمک به جوانان مسلمان برای پیدا کردن همسر مناسب راه اندازی شد.

بنیان‌گذار این برنامه معتقد است چهار میلیون کاربر را از ۱۹۰ کشور جهان گردهم آورده و بزرگترین جامعه مجازی جهان را برای مسلمانان مجرد بنیان نهاده است.

محدودیت‌های جدید چین در انتشار محتوای دینی در فضای مجازی

به گزارش نشریه Bitter Winter
که توسط مرکز مطالعات دینی

چین منتشر می‌شود، قانون جدیدی که دولت چین تصویب کرده است، محدودیت‌های بیشتری را بر آزادی مذهبی شهروندان چینی اعمال می‌کند. قانون جدید، موسوم به قانون سازماندهی خدمات مذهبی اینترنتی که ماه گذشته ابلاغ شده، قرار است از روز ۱ مارس ۲۰۲۲ اجرایی شود. طبق این قانون تنها نهادهای دارای مجوز قانونی از دولت چین می‌توانند اقدام به انتشار محتوای دینی بکنند.

پنج سازمان دارای مجوز انتشار عبارتند از: انجمن اسلامی چین؛ انجمن بوداییان؛ انجمن تائوئیست‌ها؛ جنبش میهن پرستانه پروتستان و انجمن کاتولیک میهن پرستان چین.

مطالب منتشر شده توسط این پنج نهاد، تنها محدود به انتشار مطالب آموزشی و سخنرانی، به شرط ترویج ارزش‌های سوسیالیستی و عدم ترغیب افراد زیر سن قانونی به دین است.

رونمایی اداره اوقاف قطر از نسخه جدید سایت «بنین و بنات»

شبکه اسلامی «اسلام وب»
وابسته به وزارت اوقاف و امور

اسلامی قطر، نسخه عربی پورتال جدید «بنین و بنات» را برای سال ۲۰۲۲ در دوحه راه اندازی کرد. مال الله عبدالرحمن الجابر، مدیر دپارتمان دعوت و ارشاد دینی این وزارتخانه به خبرگزاری قطر (قنا) گفت: وب سایت «بنین و بنات» موضوعات مذهبی، رفتاری، شناختی، فرهنگی و... نیازهای مهارتی، سلامت روانی و جسمی با مضامین اسلامی را در قالب های مناسب کودکان با استفاده از انیمیشن ها و جلوه های تصویری فراهم آورده است.

دکتر خالد بن محمد آل ثانی، مدیرکل اوقاف دوحه نیز در این زمینه گفت: این سایت در ظاهر جدید خود به ارائه اطلاعات و مزایای آموزشی مفید و ارتقای تربیت علمی و فرهنگی فرزندان دختر و پسر کمک می کند. در ضمن محیطی امن را در اینترنت برای سرگرمی و آموزش کودکان فراهم کرده و ارزش های آموزشی و تربیتی اطمینان بخش مدنظر والدین را تأمین می کند. عمر فاروق الرحمانی، رئیس اداره شبکه اسلامی «اسلام وب»، در خصوص پورتال جدید و ویژگی های آن گفت: وب سایت «بنین و بنات» از زمان تأسیس در سال ۲۰۰۳ میلادی، به دنبال یافتن پناهگاهی امن برای کودکان در فضای مجازی است و با هدف گسترش فرهنگ اسلامی، زبان عربی و صرفه جویی در وقت ایجاد شده است.

افزایش شاخص سواد رسانه‌ای دراندونزی

در ارزیابی صورت گرفته توسط مرکز انفورماتیک وزارت ارتباطات و انفورماتیک اندونزی در سال ۲۰۲۱، چهار شاخصه سواد،

فرهنگ، اخلاق و امنیت دیجیتال مورد ارزیابی قرار گرفت که شاخص فرهنگ دیجیتال توانسته با کسب نمره ۳٫۹۰ از ۵ بالاترین امتیاز را به خود اختصاص داد. در این ارزیابی، اخلاق رسانه‌ای با کسب امتیاز ۳٫۵۳، سواد دیجیتال با امتیاز ۳٫۴۴ در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند و امنیت رسانه‌ای با کسب نمره ۳٫۱۰ کمترین امتیاز را به دست آورده است.

سموئل پنگراپان، مدیرکل برنامه‌های کاربردی وزارت ارتباطات اندونزی می‌گوید: این ارزیابی‌ها در جهت شتاب در استفاده و نظارت بر رفتار رسانه‌ای مردم است. این نظرسنجی علاوه بر اندازه‌گیری شاخص سواد، رفتار کاربران اینترنت دراندونزی را نیز تحلیل می‌کند. از طریق این نظرسنجی، محققان دریافته‌اند که امروزه مردم مهارت‌های بیشتری در شفاف‌سازی اخبار جعلی دارند. تحلیل نتایج این شاخص نشان داد که تلاش برای ارتقاء سواد در بین زنان، اقشار کم درآمد، افراد کم سواد و سالمندان باید افزایش یابد.

محدودیت کنشگران مسلمان در تیک تاک توسط فرانسه

دولت فرانسه قصد دارد در راستای قوانین ضد اسلامی خود و به بهانه ترویج افراطی‌گری، فعالیت کنشگران مسلمان موفق و تأثیرگذار در تیک تاک را محدود سازد. روزنامه فرانسوی (La Croix) در تحقیقات خود از موج تأثیرگذاران مسلمان در شبکه اجتماعی (تیک توک) در فرانسه گزارشی را منتشر کرده است. نگارنده گزارش معتقد است فعالان مسلمان در این شبکه اجتماعی مخاطبان گسترده‌ای دارند که ویدیوهای آموزشی دینی به اشتراک گذاشته شده را تماشا می‌کنند.

محتوای ویدئوها بیشتر بر بیان احکام شریعت اسلام در حوزه حلال و حرام تمرکز دارد. این روزنامه این کلیپ‌ها را «کوتاه، پویا و جذاب» توصیف کرد که گرچه مخاطبان اصلی آن‌ها مسلمانان هستند ولی به‌طور گسترده‌ای بر سایر مخاطبان نیز تأثیر می‌گذارد.

در یک نظرسنجی که توسط این روزنامه انجام شده، جوانان فرانسوی اظهار داشتند که پس از دیدن این کلیپ‌ها مایل به گرویدن به دین مبین اسلام هستند.

تیک تاک به قانون جنجالی ترکیه برای شبکه‌های مجازی تن داد

شرکت تیک تاک با تن دادن به قانون مصوب پارلمان ترکیه برای نظارت و کنترل ملموس‌تر بر شبکه‌های اجتماعی، یک کانال ارتباطی خاص برای درخواست‌های دادگاه‌های ترکیه برای حذف محتوا و مسدود کردن حساب‌ها ایجاد کرده است.

امیر جیلین، مدیر سیاست عمومی TikTok در ترکیه به نمایندگان مجلس این کشور اطمینان داد که TikTok مطابق با قانون شماره ۵۶۵۱ به کلیه تعهدات ارائه دهنده‌گان شبکه‌های اجتماعی عمل کرده و به اجرای آن‌ها ادامه می‌دهد.

مسئولان تیک تاک در تلاش برای نشان دادن نقش اجتماعی تاثیرگذار در ترکیه، حمایت خود را از بسیاری از رویدادهای اجتماعی و کمپین‌های امدادی اعلام کردند.

طبق اطلاعات ارائه شده توسط TikTok، این شرکت در شش ماهه اول سال ۱۳۱،۲۰۲۱ درخواست رسمی به اضافه ۲۷۰ حذف محتوا و ۲۰ ممنوعیت حساب دریافت کرده و در مجموع ۲۵۰ محتوا را حذف کرده و ۱۸ حساب کاربری را مسدود کرده است.

اقدامات نگران‌کننده شبکه اجتماعی Reddit علیه مسلمانان

تحقیقات مجله آمریکایی

«تایم» نشان می‌دهد که شبکه اجتماعی هندی Reddit به بستری مناسب برای انتشار سخنان اسلام‌هراسانه و نفرت‌انگیز تبدیل شده است. به گزارش القدس عربی، یکی از کارشناسان شرکت ۳Asantos که کار ارزیابی محتوای برخی از شبکه‌های اجتماعی را برعهده دارد، اظهار داشت چندین مرتبه نسبت به انتشار پیام‌های نفرت‌انگیز و اسلام‌هراسی به مسئولین این شرکت تذکر داده ولی آن‌ها توجهی نکرده‌اند.

جالب اینجا است که نه تنها نسخه اصلی این برنامه علیه مسلمانان مطالبی را منتشر می‌کند، بلکه نسخه‌های فرعی آن در چین (R/Jinzedong و R/Sino) نیز همین سیاست را در پیش گرفته‌اند.

برنامه Reddit در رتبه ۲۵ پربازدیدترین شبکه‌های اجتماعی جهان قرار دارد و قرار است که عرضه اولیه سهام خود را در سال ۲۰۲۲ انجام دهد. ارزش این شرکت ۱۰ میلیارد دلار برآورد شده است.

نظارت «جاکیم» برانتشار بدعت در شبکه های اجتماعی مالزی

سازمان توسعه اسلامی مالزی
موسوم به جاکیم (Jakim) به
نظارت برگسترش بدعت در این
کشور از جمله از طریق همکاری
کمیسیون ارتباطات و چند

رسانه ای مالزی (MCMC) ادامه خواهد داد.
سناتور داتوک ادريس احمد، وزیر بخش نخست وزیری (امور مذهبی) گفت:
برخی آموزه های خرافی و بدعت ها در بستر شبکه های اجتماعی در حال
انتشار است که ما می دانیم از خارج کشور سرچشمه می گیرند.
وی همچنین اظهار داشت: وضعیت گسترش بدعت در کشور همچنان تحت
کنترل تلقی می شود اما امیدواریم که مقامات مذهبی دولتی برای اجرای
قانون در این باره همکاری کنند.
جاکیم قدرت اجرایی و برخورد قانونی ندارد و تنها می تواند به ارائه پیشنهادها
و تذکر درباره انتشار مطالب در رسانه ها و شبکه های اجتماعی اقدام کند.

واکنش دارالافتا و شورای عالی تنظیم مقررات رسانه‌های مصر به اظهارات جنجالی درباره معراج پیامبر ﷺ

اخیرا یکی از مجریان شبکه
تلویزیونی مصر معراج پیامبر ﷺ

را امری خرافی و ساخته ذهن شیوخ مصری دانست. پس از پخش این برنامه و باز نشر آن در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ای مصر، مسلمانان بسیاری از این سخنان برآشفته شده و خشم خود را در فضای مجازی علیه این سخنان ابراز داشتند. در پی این واکنش‌ها، شورای عالی تنظیم مقررات رسانه‌های مصر با صدور بیانیه‌ای خواستار پرهیز از بیان موضوعاتی شد که سبب ایجاد فتنه در جامعه می‌شود زیرا آیین نامه محتوای دینی تصریح می‌کند که باید به ادیان ابراهیمی احترام گذاشته شود و ارزش‌های آن‌ها بیش از هر چیز دیگری محترم شمرده شود. این شورا همچنین اعلام کرد که کمیته‌های نظارتی این شورا در حال تهیه گزارشی از اظهارات بحث برانگیز برنامه «گفتگوی قاهره» با اجرای ابراهیم عیسی است تا در صورت لزوم اقدامات قانونی را انجام دهند.

دکتر احمد الطیب، رئیس دانشگاه الازهر با انتقاد از این سخنان اظهار داشت که معراج پیامبر اکرم ﷺ معجزه‌ای الهی است که ذهن بشر حتی از تصور آن نیز عاجز است و اکثر علمای اسلام معتقدند که این سفر جسمانی و روحانی بوده است.

عذرخواهی دانشگاه مونیخ به دلیل منع حجاب در امتحانات آنلاین

چندی پیش دانشگاه علوم
کاربردی مونیخ، در زمان برگزاری

امتحانات آنلاین از دانشجویان مسلمان درخواست کرده بود که حجاب خود را
برداشته و بدون حجاب در امتحانات شرکت کنند.

در پی از اقدام غیراخلاقی و نقض آزادی دانشجویان دختر، یکی از دانشجویان
پویشی را در حساب اینستاگرام خود مبنی بر حمایت از حجاب راه اندازی کرد
که با حمایت سایر کاربران مسلمان مواجه شد.

در پی این پویش در شبکه های اجتماعی، مدیریت دانشگاه مجبور به عذرخواهی
از دانشجویان مسلمان شد و در توثیتی تأکید کرد که باید دستورالعمل های
برگزاری امتحانات به گونه ای طراحی شود که منافاتی با آزادی های مذهبی
نداشته باشد.

اگرچه قانون اساسی آلمان آزادی مذهب را تضمین می کند ولی مسلمانان،
به ویژه زنان محجبه، اغلب با برخورد تبعیض آمیز در محیط های آموزشی و
بازار کار مواجه هستند.

این کشور در سال های اخیر شاهد افزایش نژادپرستی و اسلام هراسی به
خصوص از سوی گروه های «نئونازی» و حزب راست افراطی آلترناتیو برای
آلمان (AfD) بوده است.

اخبار دفتر

مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

رویدادهای دفتر مطالعات اسلامی و

ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی

ضرورت شکل‌گیری رشته‌های مرتبط با فضای مجازی در حوزه‌های علمیه / سیاستگذاری‌های فضای مجازی به افق جمعیتی و مشارکت عمومی نیاز دارد

اختتامیه نخستین جشنواره بین‌المللی «حل مسائل کلیدی فضای مجازی» ۱۶ اسفند ماه سال ۱۴۰۰ با حضور جمعی از اساتید، اندیشمندان، طلاب و دانشجویان به صورت برخط برگزار شد. حجت‌الاسلام رضا حاج حسینی، مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی در ابتدای این برنامه اظهار کرد: اغلب جشنواره‌های دفتر مطالعات اسلامی مرکز ملی فضای مجازی با هدف ایجاد فهم سوال‌مندی در این عرصه بر محوریت چالش‌های مختلف فضای مجازی شکل گرفته است.

وی اضافه کرد: یکی دیگر از جشنواره‌های این مرکز که بعداً قالب همایش هم به خود گرفت از سه جهت جدید بود، یکی اینکه حقیقتاً بر پایه حل مسئله شکل گرفت، دوم اینکه محوری برای جشنواره در نظر گرفته نشده بود و سوال‌ها محوریت داشتند و سوم اینکه قالب جشنواره محدود نشده بود. مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، اذعان کرد: با توجه به اینکه سوالات جشنواره بین‌المللی «حل مسائل کلیدی فضای مجازی» سخت بود و پاسخ فقهاتی می‌طلبید، از این رو ریزش‌های زیادی داشت که در همان دور نخست رقابت کنار رفتند.

حجت‌الاسلام حاج‌حسینی عنوان کرد: خروجی‌های جشنواره «حل مسائل کلیدی فضای مجازی» رضایت‌بخش نبود که این حاوی پیام مهمی است مبنی بر اینکه فرهیختگان از این عرصه دور بوده‌اند و نیاز به تلاش جدی و بیشتر وجود دارد.

وی تصریح کرد: امید است با توسعه دغدغه‌مندی و تمرکز بیشتر پژوهشگران بر فضای مجازی در جشنواره‌های بعدی مسائل کلیدی تا حد زیادی حل شوند.

نیازمندی جامعه به فعالیت سازنده در خصوص فضای مجازی با محوریت حوزه‌های علمیه

حجت‌الاسلام والمسلمین حمید ملکی،
قائم مقام مدیر حوزه‌های علمیه نیز در
ادامه این مراسم اظهارکرد: حل مسائل

فضای مجازی کاری بسیار بزرگ و مهم است که باید تداوم یابد.
وی در ادامه تاکید کرد: مکتب الهی می‌خواهد که انسان همواره بهترین
عملکرد را داشته باشد، بهترین سخن را از میان سخن‌های مختلف برگزیند
و بهترین انتخاب را در بین گزینه‌های مختلف عملیاتی کند.
قائم مقام مدیر حوزه‌های علمیه افزود: قرآن تاکید کرده که انسان در جامعه
فاسد باید برای حفظ خود، خانواده خود، خویشاوندان و اعضای جامعه در
برابر شرک تلاش کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی با بیان اینکه سواد رسانه باید به صورت
نهیضت در تمام بخش‌های جامعه جریان یابد، گفت: مردم را باید متوجه
ساخت که متفکرانه با فضای مجازی مواجه شوند و به عنوان مثال نسبت
به خبرهای غیرقطعی بی‌توجه باشند.

وی اضافه کرد: حتی اگر آسمان‌ها و زمین پراز فساد باشد، اگر فردی
خودساخته باشد آسیبی نمی‌بیند. این مسئله در مقیاس یک جامعه نیز
صحیح است یعنی اگر جامعه‌ای از درون ساخته و پرداخته شود در برابر
هجوم فساد آسیب نمی‌بیند.

قائم مقام مدیر حوزه‌های علمیه ادامه داد: ذهن جوانان پراز شبهه‌هایی است که دشمنان اسلام طراحی کرده‌اند و نیاز است که متخصصان این عرصه برای ارائه جواب روشن و شفاف‌سازی وارد میدان شوند. حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی تصریح کرد: شبکه‌سازی و فعالیت در قالب آن در حوزه‌های علمیه ضعیف است که باید تقویت شود چراکه جامعه به فعالیت‌های سازنده در خصوص فضای مجازی با محوریت مغزمتفکر حوزه نیاز دارد.

تکنولوژی، اقتصاد و حوزه اجتماعی سه ضلع فضای مجازی هستند

سیدابولحسن فیروزآبادی دبیر شورای عالی و رییس مرکز ملی فضای مجازی نیز در ادامه این برنامه ضمن گرامیداشت اعیاد شعبانیه، اظهار کرد: یکی از ماموریت‌های شورای

عالی فضای مجازی نقطه کانونی بودن این شورا در عرصه فضای مجازی است. وی سیاست‌گذاری‌های فضای مجازی را پیچیده برشمرد و گفت: با مشکل مواجه شدن اقدامات پارلمان‌ها در زمینه سیاست‌گذاری فضای مجازی، به دلیل همین پیچیدگی‌ها است.

رییس مرکز ملی فضای مجازی تشریح کرد: در مسیر سیاست‌گذاری‌های فضای مجازی به اقناع جمعی و مشارکت عمومی نیاز است. فیروزآبادی افزود: تحولاتی که در حوزه علوم صورت گرفته، در حال تغییر کارکرد نهادهای علمی است. قبلاً پژوهشکده‌ها و دانشگاه‌ها مرکز تولید علم

بودند ولی امروز رقبای جدیدی از جمله شرکت‌های فراملیتی وارد این عرصه شده‌اند مثل شرکت گوگل که در بسیاری از کشورها هستند و با فعالیت در پلتفرم‌های مختلف نوع سبک زندگی، نگرش و... را در مردم تغییر می‌دهند. وی اضافه کرد: فضای مجازی از مثلث اقتصادی، تکنولوژی و حوزه اجتماعی تشکیل شده است که حوزه اجتماعی آن را پنج میلیارد کاربر فضای مجازی تشکیل می‌دهد و اصول حاکم بر آن اقتصادی است. ذات مثلث فضای مجازی بزرگ‌سازی زیست‌بوم انسان و مبتنی بر نوآوری است و منشأ آن نیز دیدگاه اقتصادی است. فیروزآبادی ادامه داد: یکی از اهداف بزرگ‌سازی زیست‌بوم انسانی در فضای مجازی ایجاد نوعی همگرایی بین همه حوزه‌های بشری از جمله فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... با ساده‌سازی برپایه برنامه‌نویسی است. وی تصریح کرد: انتظار می‌رود که حوزه‌های علمیه از دیدگاه سیاست‌گذاری سوالات را با استفاده از منابع وحی پاسخ داده و راه حل ارائه دهند. دبیر شورای عالی فضای مجازی در ادامه گفت: انسجام و همگرایی بین حوزه‌های مختلف دانشی و عرصه علوم انسانی و دینی مسئله دیگری است که باید مورد توجه واقع شود تا پیشروی پروژه جهانی سازی راحت‌تر جریان یابد.

نداشتن پیوست گفتمان سازی یکی از آسیب‌های طرح صیانت از فضای مجازی است

حجت‌الاسلام عبدالحسین خسروپناه، عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی نیز در ادامه این مراسم عنوان کرد:

فضای مجازی ارتباط گسترده‌ای با زندگی بشر پیدا کرده و نمی‌توان فرهنگ، معیشت و سایر جنبه‌های زندگی را از آن جدا ساخت.

وی مهم‌ترین آسیب طرح صیانت از فضای مجازی را نداشتن پیوست گفتمان سازی دانست و گفت: یکی از ابعاد مهم حکمرانی تنظیم‌سازی و بعد دیگر آن گفتمان‌سازی است.

عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی اضافه کرد: موضوع فضای مجازی باید به صورت گسترده برای حوزویان دغدغه قرار گیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه افزود: فقه فضای مجازی با فقه نماز و روزه تفاوت دارد. برای تعیین فقه نماز و روزه با دانستن احادیث صحیحه تکلیف روشن می‌شود ولی در خصوص فضای مجازی باید فلسفه فضای مجازی را دانست تا بتوان ابعاد فقهی آن را روشن ساخت.

وی تصریح کرد: بحث تزاخم یکی دیگر از مسائل فضای مجازی است مثل تزاخم معیشت و فرهنگ، تزاخم امنیت و سایر جنبه‌ها.

عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه گفت: پیشنهاد می‌شود دانشکده‌های فضای مجازی در دانشگاه‌ها شکل بگیرد و چون این شاخه میان رشته‌ای است علوم مهندسی، علوم انسانی و سایر علوم مرتبط زیر مجموعه آن قرار بگیرند.

حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه با اشاره به ضرورت پرورش متخصصان فضای مجازی در حوزه‌های علمیه افزود: همچنین پیشنهاد می‌شود که در حوزه‌های علمیه هم رشته‌های مرتبط با فضای مجازی شکل بگیرد.

در بخش پایانی این اختتامه از برگزارندگان جشنواره تجلیل شد.

ضرورت اجرای حکمرانی مبتنی بر سبک زندگی اسلامی

حجت‌الاسلام رضا حاج حسینی، مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی در دومین روزاز نشست‌های هفته حکمرانی

که با محوریت حکمرانی اسلامی فضای مجازی برگزار شد، گفت: یکی از مهمترین مسایل جهان آینده حکمرانی فضای مجازی است به طوری که شاید بتوان در آینده جنگ حکمرانی فضای مجازی را متصور شد. وی با تاکید بر اینکه جنگ‌های آینده جنگی است که سلطه جویی‌ها و کشورگشایی‌های مبتنی بر سلاح به کشورگشایی تمدنی و خدمات محور تبدیل می‌شود، افزود: اگرچه این مدل حکمرانی نرم و خدمات محور بوده اما روی سخت نیز دارد تا جایی که در پروژه نیتروژنوس پیش بینی شده فضا برای کشورهای مخالف به اندازه‌ای تنگ شود که مردم هیچ دسترسی به زیرساخت‌هایی نظیر آب، برق و گاز و وسایل ارتباطی نداشته باشند و از گوشت و خون یکدیگر ارتزاق کنند. حاج حسینی با تاکید بر اینکه چنین آینده‌ای دو گزینه پیش پای ایران خواهد گذاشت، تصریح کرد: بدون شک پذیرش چنین حکمرانی با عزت مردم ایران همخوانی ندارد؛ ضمن آنکه استقلال در این حوزه در نهایت منجر به دستیابی به حکمرانی فضای مجازی می‌شود و طبیعتاً مردم و مسئولان این گزینه را انتخاب خواهند کرد اما مساله‌ای که در این زمینه مهم است درک این موضوع است که در آینده تعریفی از مرز با آنچه اکنون در اختیار است، نخواهیم داشت و فضای جهان در عصر فضای مجازی، فضایی است که

مرزهای جغرافیایی در آن از بین می‌روند و یا حداقل کم‌رنگ می‌شوند. مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی ادامه داد: اگر ایران خواستار ورود و دسترسی به حکمرانی فضای مجازی در ۴ لایه سخت افزار، نرم افزار، محتوا و کاربر است، باید ورود جهانی داشته و حکمرانی را در سطح جهان پیگیری کند. تعریف استقلال در فضای مجازی به استقلال ملی در داخل مرزهای ایران، آدرس غلطی است. تعریف صحیح استقلال در فضای مجازی، استقلال در حکمرانی فضای مجازی به گستره جهانی در مقابل حکمرانی جهانی تحت نظام سلطه است. وی با تأکید بر اینکه دستیابی ایران به حکمرانی فضای مجازی به سبک چین و روسیه مطلوب نیست، اظهار کرد: ایجاد قدرتی متوازن شبیه با قدرتی که چین طی این سال‌ها کسب کرده، برای ایران مطلوب نیست زیرا با بازار ۸۰ میلیونی فعلی، چنین ورود و رقابتی با ابرقدرت‌های جهان معقول نیست. علاوه بر آن ساختارهای فضای مجازی در بسیاری از اوقات سوار بر ایدئولوژی ناصواب و ناصحیح است. حاج حسینی تصریح کرد: بازار نیازهای اختصاصی مسلمانان جهان، که بازاری بالغ بر یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون نفره‌ست، نیازهای خود را در فضای مجازی موجود نمی‌یابد که این زمین حاصل خیز و بکری است که پیشنهاد می‌شود، ایران متناسب با آن کنش‌گری کند. در این صورت لازم است از ظرفیت‌های دولتی، شرکتی و عمومی دیگر کشورها استفاده شود و ایران بتواند نقش محوری ایفا کند تا در چنین بازاری فضای مجازی جدیدی در جهان ایجاد کنیم. مدیر دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی با اشاره به محدود نبودن نیروی انسانی و نیروی مدیریتی در ایران و سایر کشورهایی که به موضوع حکمرانی تمایل داشته و دغدغه دولت‌های آن به شمار می‌رود، تأکید کرد که بحث حکمرانی جهانی اسلامی قابل دسترس خواهد بود و

افزود: اگر ایران چنین هدفی را به عنوان چشم انداز مدنظر قرار دهد طبیعتاً سیاست‌گذاری با روند فعلی متغایر خواهد بود و سیاست‌گذاری‌ها تنها ناظر به ظرفیت‌های درونی، سازمانی و نهادی نخواهد بود بلکه سرمایه‌گذاری ناظر به سیاست‌گذاری‌های جهانی است. وی در تشریح وضعیت تقسیم‌کار در حکمرانی اسلامی نیز اظهار کرد: در این مدل تقسیم‌کارها ملی نبوده بلکه مبتنی بر تقسیم‌کار جهانی و ذیربطی است و ظرفیت‌های جهانی در قانون گذاری‌ها کاملاً مورد لحاظ قرار می‌گیرد. بنابراین آنچه در این سبک از حکمرانی مهم است حل نشدن بخش زیادی از مشکلات با قانون‌گذاری است در حالی که می‌توان با ساختارسازی، اشراف به قوانین و دغدغه‌ها و در نهایت ارزش‌ها در ساختار فضای مجازی به اهداف تقنینی دست یابیم که نمونه عدم اجرای این قوانین در نقاط زیادی دیده شده است. حاج حسینی در پایان تأکید کرد: همه عرصه‌های کشور، نهادها، مسئولان و نخبگان باید درگیر موضوع حکمرانی شده و گفتمان سازی ناظر بر این مساله داشته باشند. بدون شک قائل به دسته‌بندی و تقسیم‌بندی ظرفیت‌ها هستیم، به طوری که معتقدیم دست کم ۲۰ درصد از ظرفیت‌های کشور معطوف به این هدف شده و نخبگان موارد علمی را پیاده کنند تا با بازطراحی محصولات متناسب با معانی، بازار بزرگ جهانی را تا حد امکان در اختیار بگیرند.

SERIES OF ACADEMIC MEETINGS ON
RELIGION AND CYBERSPACE
ACADEMIC MEETING

LIVE WEBINAR
104

**THE IDEAL MODEL OF MUSLIM
WOMAN ACTIVISM IN CYBERSPACE**

Dr. MARYAM GHAZI ESFAHANI
PHD IN CULTURE AND COMMUNICATION

TUESDAY, JANUARY 11, 2022
TIME: 10:30 AM IN TEHRAN, 7:00 AM LONDON

QISC.VIRTUAL
www.b2n.ir/310812
heyatonline.ir/heyat/3491

Logos of the Islamic Consultative Assembly, the Islamic Education, Culture and Research Organization, and the Islamic Consultative Assembly of the Islamic Republic of Iran.

الگوی ایده‌آل کنشگری زن مسلمان در فضای مجازی

هشتمین نشست از سلسله نشست‌های دین و فضای مجازی با «الگوی ایده‌آل کنشگری زن مسلمان در فضای مجازی»، به همت دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، برگزار شد.

این نشست برخط و به زبان انگلیسی در دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی و با همکاری خبرگزاری ابنا، هیئت آنلاین و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در پردیس فارابی دانشگاه تهران برگزار شد.

دکتر مریم غازی اصفهانی، مدیرگروه تبلیغی نسیم هدایت در ابتدا به تبیین مفهوم فضای مجازی و فعالیت در آن پرداخت. ایشان منشا این پدیده را در پست مدرنیسم دانست و گفت: ما با دو مفهوم کنش‌گری و رفتارگرایی مواجه هستیم. در کنش‌گری مخاطب فعالانه و آگاهانه در انتخاب و تحلیل داده‌هایی که رسانه می‌دهد تصمیم می‌گیرد ولی رفتارگرایی لزوماً آگاهانه و هدفمند نیست. فضای مجازی که نتیجه مدرنیسم می‌باشد روی زندگی ما اثرگذار است؛ این حقیقتی است که با آن روبرو هستیم. در فضای مجازی هر چیزی به غلط یا درست به اشتراک گذاشته می‌شود و این مردم هستند که باید آگاهانه از آسیب‌های آن جلوگیری کنند. فضای مجازی فرهنگ و سبک زندگی زنان مسلمان جهان را تغییر داده و زنان به سمت غربی شدن و دوری از ارزش‌های اسلامی رفته‌اند.

در ادامه مدیرگروه تبلیغی نسیم هدایت به تبیین دو مدل کنش‌گری شرقی و غربی پرداخت و گفت: در مدل شرقی، نقش زن در حاشیه است و فقط به عنوان یک مصرف‌کننده می‌باشد. در این مدل، زن تنها یک مخاطب غیرفعال با تاثیرگذاری کم است؛ مخاطب تحت تاثیر پیام‌ها قرار می‌گیرد و قدرت تجزیه و تحلیل داده‌ها را ندارد. برخلاف مدل شرقی، مدل غربی ادعا می‌کند که به زن‌ها و حقوق برابر آن‌ها با مردان اهمیت داده است ولی این حقیقت ندارد، بلکه حقیقت این است که در مدل غربی زنان تنها ابزاری برای مردان و یک نیروی کار ارزان و جذاب برای نظام سرمایه‌داری هستند. دکتر غازی سپس به تبیین الگوی سوم پرداخت و گفت: الگوی سومی نیز هست که به دنبال رشد و تکامل زنان و تربیت دینی آن‌ها برای اهداف انسانی

و تاثیرگذاری و الهام بخشی و نقش خلاقانه و معنادار زن می باشد. براساس این الگو، زن و مرد بدون توجه به جنسیت باید رشد کرده و تعالی یابند و حضور زنان مسلمان در فضای مجازی باید براساس آموزه های مذهبی و اهداف انسانی باشد. رهبر معظم انقلاب آیت الله خامنه ای فرمودند: «زن به یک جایگاه مصنوعی و تصنعی و تشریفاتی احتیاج ندارد؛ جایگاهی که دون شأن متانت و سکینه و آرامش روحی اوست. شیر زنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. زن مسلمان ایرانی، تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشود و ثابت کرد که می توان زن بود، عفیف بود، محجبه و شریف بود و در عین حال، در متن و مرکز بود. می توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه سیاسی و اجتماعی نیز سنگر سازی های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد.» دکتر مریم غازی در پایان مولفه های کنش گری زن مسلمان در فضای مجازی را درده مورد خلاصه کرد:

- ۱- یادگیری سواد مصرف رسانه ای
- ۲- توجه به منبع و هدف پیام ها
- ۳- ترویج ارزش های دینی
- ۴- تولید پیام های ارزشمند و دینی
- ۵- مقابله با جریانات ضد اسلامی
- ۶- یک زن مسلمان نماینده بنیاد مقدس خانواده است
- ۷- نشان دادن همسری و مادری به عنوان نقش های اصلی یک زن مسلمان
- ۸- نقش موثر در خانواده و جامعه
- ۹- معرفی دیدگاه واقعی اسلام در مورد زنان
- ۱۰- در نظر گرفتن حرمت ها و شرع

۷

کرسی ترویجی، ارائه و نقد علمی
مقالات ارائه شده در جشنواره حل مسائل کلیدی فضای مجازی
قلمرو حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه

ارائه دهندگان:

حجت الاسلام پور موسی
پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه

حجت الاسلام صابری
پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه

دکتر سیده مریم اعتماد
وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه
مهندس سجاد نعیم وفا
کارشناس دادگستری در رشته کامپیوتر و ICT

لینک ورود به نشست: b2n.ir/310812

چهارشنبه ۲۲ دی ۱۴۰۰، ساعت ۱۳

قواعد مربوط به حریم خصوصی در اسلام از مترقی ترین قواعد در این خصوص است

هفتمین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین المللی «دین و فضای مجازی» با موضوع قلمرو حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه برگزار شد.

این نشست با ارائه دکتر سیده مریم اعتماد، وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه و مهندس سجاد نعیم وفا، کارشناس رسمی دادگستری در رشته کامپیوتر و (ICT) و مدرس دانشگاه با موضوع «قلمرو حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه» با نقد و نظر اساتید معزز حجت الاسلام پورموسی، پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه و حجت الاسلام صابری پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه در دفتر مطالعات اسلامی پژوهشگاه فضای مجازی برگزار شد.

ارائه دهندگان مقاله در این جلسه، با تأکید بر به رسمیت شناخته شدن حریم خصوصی در منابع فقهی و قوانین کشورها گفتند: «در زمینه شناخت ابعاد حق بر حریم خصوصی توجه به دو مسئله حائز اهمیت است. مسئله اول مفهوم حریم خصوصی است که با توجه به ریشه دار بودن حریم خصوصی در فرهنگ جوامع، حالت‌های گوناگونی از جهت معنا به خود می‌گیرد و مفهوم آن از مطلق بودن، گرایش به سوی نسبیت پیدا می‌کند. مسئله دوم معیار حریم خصوصی است. آنچه اهمیت پرداختن به مقوله حق بر حریم خصوصی را روشن می‌سازد، وضعیت فعلی نظام حقوقی ایران، نقص‌ها، خلاءها و به‌ویژه اسناد در دست اقدام مرتبط با حمایت از داده و حریم خصوصی است.»

خانم اعتماد و آقای نعیم وفا در این جلسه پیرامون مفهوم حریم خصوصی تأکید کرده‌اند: «تعریف، برداشت، توصیف و مفهومی واحد و یک شکل از این اصطلاح هنوز به دست نیامده و این به خاطر تفاوت در فرهنگ‌ها، تغییرات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جوامع و نیز تفاوت در نوع نگاه و نگرش به این اصطلاح و نقش و جایگاه آن در جوامع بوده است به طوری که مصادیق و قلمرو خلوت و حیطة خصوصی از فرهنگی به فرهنگ دیگر و از جامعه‌ای به جامعه دیگر و از زمانی به زمان دیگر فرق می‌کند»

این دو استاد دانشگاه با بیان موارد مربوط به حریم خصوصی در قوانین بین‌الملل و قوانین جمهوری اسلامی ایران، درباره جایگاه آن در فقه اسلامی گفتند: «اسلام با بیان محدودیت‌های مربوط به حریم خصوصی، اعمالی که موجبات نقض این حریم را فراهم می‌سازد، معین کرده و انسان‌ها را از ارتکاب این اعمال منع کرده است. برخی از این موارد عبارتند از تجسس و تفتیش در خلوت و اسرار دیگران، ورود بدون اجازه به حریم منازل و مسکن اشخاص،

استراق سمع از مکالمات افراد، سوءظن و بدگمانی نسبت به دیگران، استراق بصر، نگاه غیرمجاز به خلوت اشخاص، سخن چینی، غیبت، سب و دشنام و هجو، اشاعه فحشاء و هتک ستر از دیگران، عیب جویی و هتک آبروی اشخاص. اهمیت حفظ حریم خصوصی در فقه تا آنجاست که حتی برای اجرای حدود الهی نیز تجسس در حریم شخصی اشخاص ممنوع است.»

ارائه دهندگان مقاله افزودند: «از طرفی هر نوع عملی که موجب ضرر برای جان، مال و آبروی اشخاص شود ضمان آورا است، لذا می توان نتیجه گرفت که در صورت رعایت قواعد مربوط به حفظ حریم خصوصی اشخاص که در شرع مقدس آمده این قواعد از مترقی ترین قواعد در این خصوص حتی در دوران کنونی است.»

در ادامه این نشست، حجت الاسلام والمسلمین پورموسی، پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه و حجت الاسلام والمسلمین صابری، پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه نیز به نقد علمی و ساختاری مقاله پرداختند.

کرسه ترویجی، ارائه و نقد علمی
مقالات ارائه شده در جشنواره حل مسائل کلیدی فضای مجازی
تعریف و حدود حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه

ارائه دهندگان:

حجت الاسلام فاضل
استاد حوزه و دانشگاه
سرکار خانم فولادی دهقی
معاونت پژوهش مدرسه علمیه الزهراء (علیها السلام)

دکتر وحدتی شبیری
رئیس سابق دانشگاه علوم انسانی رضوی

حجت الاسلام کفشار طوسی
مدرس حوزه و دانشگاه

چهارشنبه ۲۹ دی ۱۴۰۰، ساعت ۱۰:۳۰ لینک ورود به نشست: b2n.ir/310812

محدوده حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه

هشتمین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین المللی «دین و فضای مجازی» با موضوع «تعریف و حدود حریم خصوصی در فضای مجازی از منظر فقه» برگزار شد.

این نشست با ارائه مؤلفین مقاله حجت الاسلام محمدصادق فاضل، استاد حوزه و دانشگاه و سرکار خانم خدیجه فولادی دهقی، معاونت پژوهش مدرسه علمیه الزهراء و نقد اساتید معزز دکتر وحدتی شبیری، رئیس سابق دانشگاه علوم انسانی رضوی و حجت الاسلام کفشار طوسی، مدرس حوزه و دانشگاه در سالن جلسات این دفتر برگزار شد.

اهم مطالب ارائه شده توسط مؤلفین مقاله حجت الاسلام فاضل، و سرکار خانم فولادی:

حریم خصوصی در فرهنگ‌ها و کشورهای مختلف معانی متفاوتی دارد و در بسیاری از موارد برگرفته از دین و آیین آن‌هاست. امروزه حریم خصوصی گستره‌ی بیشتری پیدا کرده و در دو حیطة مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

انواع حریم خصوصی

حریم خصوصی در فضای حقیقی
حریم خصوصی در فضای مجازی
مبانی تحدید حریم خصوصی
قواعد فقهی
مصادیق فقهی
آموزه‌های دینی

۱- حریم خصوصی در قواعد فقهی

الف) قاعده تسلط: این قاعده براساس روایت پیامبر ﷺ است که می‌فرماید: «الناس مسلطون علی أموالهم».
ب) قاعده لاضرر: براساس قاعده «لا ضرر ولا ضرار فی الاسلام»، اسلام هرگونه ضرر را به دیگران منع کرده است.

۲- حریم خصوصی در مصادیق فقهی

در فقه، به جز قواعدی که می‌توان از آن حریم خصوصی را استنباط کرد، مصادیقی وجود دارد که در برخی از آن‌ها لفظ حریم به صراحت ذکر شده و حد و حدود به وضوح مشخص است.

الف) حریم نخل

ب) حریم مومن

ج) معدن، خانه، چاه، قنات، نهر، چشمه، روستا، ملک

۳- حریم خصوصی در مضمون آموزه‌های دینی

در برخی از آموزه‌های دینی بنا به محتوا و مضمون آموزه و ممنوعیتی که در آن ذکر شده، می‌توان حریم خصوصی و محدوده‌ی آن را مشخص کرد. مصادیق مختلفی که حقوق انسان را مشخص می‌کند، به گونه‌ای حریم را برای انسان تعریف و محدوده‌ی آن را مشخص می‌کند.

الف: غیبت

ب: تهمت

ج: تجسس

د: عیب جویی

ه: افشاء اسرار دیگران

نتیجه مبانی تحدید حریم خصوصی

آنچه محدوده حریم خصوصی را مشخص می‌کند، نه تنها در فضای حقیقی مطرح می‌شود، بلکه در فضای مجازی با اهمیت بالاتری قابل طرح است.

محدوده حریم خصوصی در فضای مجازی

هرچه شرعاً مایملک فرد محسوب می‌شود دارای حریمی است که سایر افراد برای ورود به آن می‌بایست اجازه بگیرند.

ورود به حریم خصوصی دیگران شرعاً حرام است و از لحاظ قانونی جرم محسوب می‌شود. به نظر می‌رسد که دو استثناء برای حکم عدم جواز ورود به فضای مجازی وجود داشته باشد:

۱- اجازه صاحب حریم برای ورود عموم یا فرد خاص به حریم خصوصی هر شخص که مصادیق آن عبارتند از:

الف) اشتراک‌گذاری مطالب شخصی توسط کاربران فضای مجازی

ب) مدیران و سازندگان سایت‌ها، پایگاه‌ها، و شبکه‌های فضای مجازی

ج) زن و شوهر نسبت همدیگر

۲- وجود مصلحت اقوی یعنی مصلحتی مهمتر از مصلحت حفظ حریم خصوصی وجود داشته باشد که مصادیق آن عبارتند از:

الف) پدر و مادر نسبت به فرزندان

ب) نظارت نهادهای نظارتی و امنیتی

در ادامه این نشست، حجت الاسلام والمسلمین سید حسن وحدتی شبیری، رئیس سابق دانشگاه علوم انسانی رضوی و حجت الاسلام احسان کفشار طوسی، مدرس حوزه و دانشگاه در نقد این مقاله به ارائه نکات پرداختند.

سلسله نشست های علمی پژوهشی

دین و فضای مجازی

با حضور استاد گرانقدر:
حجت الاسلام محمد مادرشاهی
دبیر گروه فقه نظام اقتصادی پژوهشگاه فقه نظام

با موضوع:
**بررسی جوانب اقتصادی متاورس
از منظر فقهی**

نشست به صورت حضوری و مجازی برگزار می گردد.
زمان: سه شنبه ۲۸ دی ماه ۱۴۰۰، ساعت ۱۶:۳۰
مکان: قم، بلوار فردوسی ساختمان نقیم، دفتر مطالعات اسلامی
و ارتباطات حوزوی

جهت ثبت نام و کسب اطلاعات بیشتر به آدرس زیر در پیامرسان اینستاگرام مراجعه نمایید.
[@oisc_amuzesh](https://www.instagram.com/oisc_amuzesh)

آیا خرید و فروش در متاورس جایز است؟

یکصد و پنجمین نشست از سلسله نشست های «دین و فضای مجازی» با موضوع «بررسی جوانب اقتصادی متاورس از منظر فقهی» برگزار شد. نشست بررسی جوانب اقتصادی متاورس از منظر فقهی با ارائه حجت الاسلام محمد مادرشاهی، استاد حوزه و دبیرگروه فقه نظام اقتصاد پژوهشگاه فقه نظام برگزار شد.

در این نشست حجت الاسلام مادرشاهی در ابتدا جلسه درباره تعریف متاورس گفت: «بحث متاورس بحث جدیدی است که به تازگی خودش را نشان داده و فقها باید مسائل حول این موضوع را مورد بررسی قرار دهند. متاورس در برخی تعبیرها این چنین است که نسل جدیدی از فضای مجازی و حالت تکامل یافته آن است. در فضای مجازی انسان قادر است برخی امور را با کمک برخی ابزارها انجام دهد؛ مثلاً غذا سفارش دهد یا ماشین بگیرد و...»

این استاد حوزه با تأکید بر اینکه دو نگاه درباره متاورس وجود دارد، در مورد نگاه دوم اظهار داشت: «متاورس دنیای مجازی جدید است نه فضای مجازی جدید. متاورس، حالت پیشرفته ابزار فضای مجازی است یعنی اینکه به جای رفتن به مغازه با موبایل می‌توان حتی ضخامت، نوع جنس و درآینده نه چندان دور حتی بو و رنگ وسیله مورد نظر را حس کرد. در متاورس خدماتی که از طریق دنیای دو بعدی واقعی دریافت می‌شود را با کیفیتی متفاوت، بدون ابزارهای رایج، با سهولت و کیفیت بهتری می‌توان دریافت کرد.»

دبیرگروه فقه نظام اقتصاد در ادامه افزود: «متاورس دنیای مجازی جدیدی با یک سری قواعد خاص است. بازی سیمز که یک بازی خانوادگی و اجتماعی است را ببینید؛ فرد خانواده تشکیل می‌دهد، کار می‌کند، عاشق می‌شود، بیمار می‌شود.»

حجت الاسلام مادرشاهی اضافه کرد: «البته اینکه چگونه انسان می‌تواند به این فضا اعتماد کند و سازنده آن پول افراد را اختلاس نکند، هم موضوعی است که برای آن زمینه‌سازی می‌کنند و برای تأمین امنیت آن برنامه دارند؛ بنابراین در اینجا ما با دنیای جدید مجازی و موضوع جدیدی روبرو هستیم نه صرفاً فضای مجازی پیشرفته.» این استاد حوزه پیرامون مسایل اقتصادی متاورس گفت: «در یک نگاه کلان می‌توانیم مباحث اقتصادی متاورس را در هر دو تعریفی که ارائه شد،

مورد توجه قرار دهیم و آن را به ۵ موضوع کلان تقسیم کنیم؛ یکی توزیع نخستین این فضا برای همگان و بحث پهنای باند و مالکیت است. اینکه عدالت در این فضا خود را چگونه نشان خواهد داد و اینکه اگر فضایی را گرفت و آن را احیاء نکرد آیا می‌توان مالکیت را از او گرفت. بحث دیگر تولید در این فضا است و بعد از آن، توزیع این تولیدات و مسائل مرتبط با آن مانند مالیات و ... و بعد هم بحث مبادله است که این مبادله آیا با رمزارز است یا پول و ... حکم نهادهای مبادله و بانک‌هایی که در متاورس وجود دارد و همچنین خلق پول و ... از موضوعات دیگر است.» دبیر گروه فقه نظام اقتصاد در ادامه افزود: «موضوع دیگر بحث مصرف است؛ بحث اسراف و سرمایه‌ای که انسان وارد می‌کند؛ اینکه مبنای فعالیت اقتصادی در این دنیای مجازی، مبتنی بر قناعت است یا مصرف‌گرایی؟ در بحث تولید موضوعات بسیار زیادی مانند مالکیت معنوی، اقتصاد هک و سرقت، تولید کالاهای امنیتی، مفهوم اقتصاد مقاومتی و ... مطرح است.» حجت الاسلام مادرشاهی در مورد بحث مالیت در متاورس گفت: «یکی از موضوعات جدی در این فضا، بحث مالیت در فعالیت‌های اقتصادی است چون زیربنای همه مباحث دیگر است. در اینجا برای بحث مالیت، دو مبنا وجود دارد؛ اگر قائل باشیم مالیت تنها عقلانی است و نه شرعی، با این مبنا هیچ مشکلی وجود ندارد و خرید و فروش در متاورس هم ایرادی ندارد زیرا عقلاً آن را می‌پذیرند. اما مالیت عرفی و عقلایی داشتن کافی نیست بلکه باید ببینیم آیا مالیت شرعی هم دارد یا خیر؟ با توجه به ادله شرعی مثل حرمت اکل مال بالباطل، خرید و فروش‌ها در متاورس از نگاه شرعی با مشکل مواجه است. از احکام مختلف شرعی برمی‌آید که صرف اعتبار نمی‌تواند مالیتی را ایجاد کند حتی اگر عقلاً نسبت به آن رغبت نشان دهند. شارع مقدس مالیتی را موضوع احکام خود قرار داده است که باطل نبوده باشد و صرف اعتبار اشخاص حتی اگر عقلاً نسبت به آن رغبت نشان دهند آن را از باطل بودن خارج نمی‌کند.»

به نظر می‌رسد خرید و فروش اجناس در متاورس نیز همین حکم را داشته باشد.»
حجت الاسلام مادرشاهی در پایان، پیرامون احتمال متضرر شدن اکثر مردم در این فضاگفت: «ویژگی اعتباری بودن متاورس باعث می‌شود که ثروتمندان بتوانند به راحتی در آن قیمت‌گذار باشند و عموم مردم قیمت‌پذیر و با یک توییت یک ثروتمند مثل ایلان ماسک، قیمت بسیاری از این مسائل بالا و پایین برود و در هر بالا و پایین رفتن این ثروتمندان هستند که سود می‌برند و در نهایت پول عموم مردم به سمت این ثروتمندان کشیده می‌شود. بحث‌های فراوان دیگری نیز وجود دارد که باید به آنها توجه نمود.»

۹

کرسی ترویجی، ارائه و نقد علمی
مقالات ارائه شده در جشنواره حل مسائل کلیدی فضای مجازی
مقایسه رویکردهای فقهی در مواجهه با مسائل مستحدثه
با مطالعه موردی رمزارز

ارائه دهنده:
سرکار خانم مرصیه صادقیان
مطالعه سطح ۳ دانشوران دکتری علوم عمومی

دکتر سیدمحمدحسن میرموشی
دکترای الهیات مطهر و کتب‌نویس برجستگان ارت

حجت الاسلام اکبر نجم
استاد سطوح عالی حوزه علمیه

پنجشنبه ۷ بهمن ۱۴۰۰، ساعت ۱۲:۳۰ | لینک ورود به نشست: b2n.ir/310812

رویکردهای فقهی به رمزارز

نهمین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین‌المللی «دین و فضای مجازی» با موضوع «مقایسه رویکردهای فقهی در مواجهه با مسائل مستحدثه با مطالعه موردی رمزارز» برگزار شد.

نشست با ارائه خانم مرضیه صادقیان، با موضوع «مقایسه رویکردهای فقهی در مواجهه با مسائل مستحدثه با مطالعه موردی رمزارز» و با نقد و بررسی اساتید محترم حجت الاسلام اکبر نجم، استاد سطوح عالی حوزه علمیه و حجت الاسلام سید محسن میرمرشدی، دکترای فلسفه معاصر و کارشناس دیجیتال آرت، به صورت مجازی برگزار شد. نویسنده مطلب در ابتدا به بیان مسئله می‌پردازد. به گفته این پژوهشگر، مسائل مستحدثه، مسائلی هستند که بنا بر اقتضائات شرایط جدید زندگی، در فقه بی سابقه بوده و حکمی در خصوص آن صادر نشده است. رمزارزها نیز از جمله پدیده های نوظهور در حوزه اقتصاد است که می توان جنبه های فقهی آن را از جمله مسائل مستحدثه نام برد.

به گفته این پژوهشگر، فقهای شیعه با دو رویکرد عمده برای یافتن مسائل فقهی نگاه می کنند که این دو رویکرد عبارتند از فقه حکومتی و فقه فردی؛ حال پرسش این است که این دو رویکرد در خصوص موضوع رمزارزها چگونه پرداخته اند. خانم صادقیان اظهار داشت: فقها برای یافتن حکم شرعی مسائل مستحدثه یک سلسله قوانین و اصول کلی در منابع فقه اسلامی (یعنی قرآن، روایات و عقل) را به کار می برند که برای هر عصر و زمانی پاسخگو هستند فلذا مسائل مستحدثه ارتباط وثیقی با اصل اجتهاد دارند بنابراین، در استنباط احکام مسائل مستحدثه از یک سو باید به قواعد فقهی و اصول حاکم بر استنباط احکام توجه داشت و از سوی دیگر باید شناخت دقیقی نسبت به موضوع مورد نظر و نیز شرایط زمانی و مکانی حاصل کرد.

وی ادامه داد: فقها در رویکرد فردی، فقه را دانش تنظیم ارتباط انسان با خدا می دانند و مسائل فقهی را به صورت جزئی و غیرنظام مند در نظر می گیرد. همچنین بخش های مختلف فقه در آن به صورت جزیره ای مطرح هستند

و عهده‌دار اداره نظام اسلامی نیست و همچنین فقیه به دنبال ایجاد یک نظام‌واره برای جامعه اسلامی و حکومت اسلامی نمی‌باشد. این پژوهشگر حوزه علمیه با بیان اینکه «در رویکرد حکومتی، هویت فردی افراد به همراه هویت جمعی فرد در درون امت معنی پیدا می‌کند»، اظهارداشت: این هویت جمعی موضوعی احکامی است. فقیه باید هر دو موضوع را شناخته و احکام هر یک را روشن سازد، آن هم نه جدا از یکدیگر، بلکه با در نظر داشتن هر دو هویت در کنار هم بدین معناکه این دو هویت جدایی ناپذیرند.

وی ادامه داد: شهید صدر یک پایه مکتب اقتصادی را در حوزه احکام متغیر می‌داند و معتقد است که مکتب اقتصادی اسلام قابلیت جریان در همه دوره‌ها را دارد زیرا در عصر حاضر حکومت‌ها از طریق نظامات اجتماعی به تنظیم حیات جمعی انسان‌ها می‌پردازند و برای یک حکومت اسلامی، ارائه نظامات اجتماعی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی ضرورت دارد.

این پژوهشگر اظهارداشت: ارزشهای مجازی حاکی از سیاست مالی نوینی هستند که سیستم مالی ایجاد شده توسط بانک‌ها و دولت‌ها را به چالش کشیده و با خروج کنترل پول و گردش آن از دست دولت‌ها و بانک‌های مرکزی، آن را در اختیار مردم گذاشته است. با توجه به پیوستگی و ارتباط وثیق ارزش مجازی با اقتصاد جامعه و ثروت و منابع ملی، ملاحظه ارزشهای مجازی تنها از نظرگاه فقه فردی و حقوق خصوصی چندان صحیح به نظر نمی‌رسد و درست‌تر آن است که این مباحث هم از زاویه فقه فردی و هم از زاویه فقه حکومتی مورد ارزیابی و سیاست‌گذاری قرار بگیرد.

در ادامه این نشست حجت الاسلام اکبر نجم، استاد سطوح عالی حوزه علمیه و حجت الاسلام میرمرشدی به نقد علمی این مقاله پرداختند.

موضوع نشست: سلسله نشست‌های علمی و فقهی مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فقهی مجازی

۱۰۰۷

انجمن علمی پژوهشی
پژوهش‌های فقهی و حقوقی
مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

دین و فضای مجازی

بررسی مبانی فقهی حقوقی جرم‌انگاری

انواع هک

با حضور اساتید متخصص در این حوزه

دکتر سعید علیرضا طباطبایی
دکتری حقوق عمومی و دکتری حقوق فضای مجازی
عضو هیئت علمی دانشکده علوم قضایی

حجت الاسلام ابوالحسن حسینی
گرایش فقه مطالعات اسلامی فضای مجازی
تکاورده کتاب، پروگرامری از سطح فقه

مهندس امیررضا قاضی پور
گرایش حوزه مواد و تست نفوذ

زمان: پنج‌شنبه ۷ بهمن ماه ۱۴۰۰ ساعت ۱۵:۳۰
پخش زنده (با تریبک رایگان):
www.heyatonline.ir/fa/heyat/۳۴۹۱
جهت کسب اطلاعات بیشتر و تست نام به آدرس
[@olsc_majazi](mailto:olsc_majazi) در پیام‌رسان اپنا مراجعه فرمایید.

هک مادر همه جرایم رایانه‌ای است

یکصد و هفتمین نشست از سلسله نشست‌های علمی-پژوهشی دین و فضای مجازی با موضوع بررسی مبانی فقهی-حقوقی جرم‌انگاری انواع هک و با حضور آقایان حجت الاسلام دکتر سعید علیرضا طباطبایی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم قضایی، حجت الاسلام ابوالحسن حسینی، کارشناس دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی و مهندس امیررضا قاضی پور، کارشناس حوزه نفوذ و تست نفوذ به صورت مجازی برگزار شد.

در ابتدای این نشست، مهندس قاضی پور، به تعریف «هک» پرداخت و اظهار داشت: مجموعه کارهایی که بر روی سرور، سایت و افراد یک مجموعه در جهت نفوذ و کسب اطلاعات انجام می‌شود را هک می‌گویند و هکرها به سه دسته کلاه سفید، کلاه خاکستری و کلاه سیاه تقسیم می‌شوند.

وی ادامه داد: رنگ کلاه هکرها به عملی که انجام می‌دهند، بستگی دارد؛ چنانچه یک هکر با سازمانی قرارداد ببندد و به صورت قانونی فعالیت کند، هکر کلاه سفید نام می‌گیرد اما اگر بدون قرارداد، باگ‌های سیستم‌های مختلف را پیدا کند و آن را به صاحب سازمان مربوطه بفروشد، هکر کلاه خاکستری اطلاق می‌شود و اگر هکری با کشورهای خارجی همکاری و اعمال خرابکارانه انجام دهد، هکر کلاه سیاه نامگذاری می‌شود.

این کارشناس حوزه نفوذ افزود: از سال ۹۲ در ایران، هکرهای کلاه خاکستری از بین رفتند چراکه تست نفوذ سایت‌ها نادیده گرفته شده و یا سیستم‌های امنیتی دستگاه‌ها در انحصار برخی مراکز قرار گرفته است و چنانچه یک هکر خاکستری به سازمانی بگوید که سیستم شما فلان باگ را دارد و این را از من بخرید، اگر ارتباط لازم نداشته باشد، بلافاصله با برخورد امنیتی مواجه می‌شود. در نتیجه هکرها باگ سیستم‌ها را بررسی نمی‌کنند چون چنانچه این اقدام را به صورت شخصی انجام دهند، مجرم تلقی می‌شوند. از طرفی اگر فردی بخواهد با سازمان مربوطه قرارداد ببندد به دلیل اینکه این موضوع به صورت انحصاری در اختیار برخی مراکز قرار گرفته است، تنها ده درصد مبلغ قرارداد به هکر کلاه خاکستری که عامل اصلی کشف این باگ بوده می‌رسد و مابقی مبلغ در اختیار شرکت مذکور - که رابطه دارد - قرار می‌گیرد. در نتیجه این اتفاق و عدم فعالیت، هکرهای کلاه خاکستری یا در برابر باگ‌ها سکوت می‌کنند و یا متاسفانه آن را به کشورهای خارجی می‌فروشند.

حجت الاسلام دکتر طباطبایی، استاد حقوق، در این نشست با اشاره به اینکه «هک مادر همه جرایم رایانه‌ای است»، عنوان کرد: هک به معنای شکافتن پوسته‌های امنیتی سایت می‌باشد و چنانچه هکر با نیت دسترسی غیرمجاز، پوسته‌ها را بشکافد، حتی اگر به اطلاعات لازم دسترسی پیدا نکند اما بازهم عمل مجرمانه‌ای انجام داده است.

وی ادامه داد: در مسئله هک با توجه به شرایطی سایت مورد مطالعه که مورد حمله هکری قرار می‌گیرد همچون عمومی یا خصوصی بودن، داخلی یا خارجی بودن، قانونی یا غیرقانونی بودن فعالیت‌های سایت، مسلمان و یا نامسلمان بودن صاحب سایت و مسائل دیگری می‌توان ۸۴ حالت مختلف را متصور شد که هریک از این حالات باید به صورت تک به تک مورد بررسی حقوقی و فقهی قرار گیرد. به عنوان نمونه نمی‌توان همه اقسام هک سیاه را از لحاظ حقوقی، غیرقانونی تلقی کرد چراکه حمله‌ها به سامانه‌های رژیم صهیونیستی عملی غیرقانونی نیست.

طباطبایی با اشاره به فعالیت هکرها در کلاه خاکستری در کشف باگ‌های دستگاه‌های مختلف دولتی، عنوان کرد: امر به معروف و نهی از منکر دینی است و یکی از تکالیف مردم، امر به معروف و نهی از منکر دولت می‌باشد. چنانچه بخواهیم این فریضه دینی را در عمل هک کردن پیاده کنیم، با شقوق مختلفی مواجه خواهیم شد اما به نظر می‌رسد قانون‌گذار با به کار بردن عبارت «دسترسی غیرمجاز» در قانون، دایره امر به معروف را در این حوزه محدود کرده است.

وی گفت: اگر چه بایست با نظام‌مند کردن فعالیت‌های هکرها کلاه سفید و عقد قرارداد سازمان‌های مختلف با چنین افرادی، باگ‌های دستگاه‌های مربوطه رفع شود نه اینکه همه‌گونه فعالیت‌های هکری را در کشور آزاد کنیم.

این استاد دانشگاه با اشاره به قانون یک جرایم رایانه‌ای اظهار داشت: از جمله نقاط ضعف ماده یک جرایم رایانه‌ای این است که قانون‌گذار عنوان کرده «هرکس به طور غیرمجاز به داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی که به وسیله تدابیر امنیتی حفاظت شده است دسترسی یابد، به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.» در حالی که در این ماده استفاده از واژه «هرکس» اشتباه می‌باشد چرا که می‌توان از این واژه استنباط کرد که منظور قانون‌گذار اشخاص حقیقی هستند و اشاره‌ای به اشخاص و شرکت‌های حقوقی نشده است. حجت‌الاسلام ابوالحسن حسنی، کارشناس دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی با اشاره به مبحث جرم در قاعده فقهی، عنوان کرد: در قاعده فقهی، هرگناهی مجازات و تعزیر دارد اما هک ذیل این قاعده تعریف نمی‌شود.

وی ادامه داد: قاعده فقهی دیگر، نقض حق است به این معنا که چنانچه حقی از فردی ضایع شود، مجازات اقتضای پیدا می‌کند و چنانچه فردی سائیتی راهک کند، به این معناست که حریم خصوصی یک شهروند را نقض کرده است.

نگارنده کتاب «جرم‌انگاری از منظر فقه» با اشاره به قانون جرایم رایانه‌ای، عنوان کرد: در سال ۸۸ (سال تصویب قانون) فضای مجازی همانند عصر کنونی، یه فضای زیست مردم تبدیل نشده بود در نتیجه این قانون با عنوان جرایم سایبری نابهنجار است.

وی ادامه داد: باید بررسی کرد که آیا در جرم‌انگاری فعالیت هرکهای کلاه خاکستری، مصلحت‌ها در نظر گرفته شده و یا برخی دست‌های پشت پرده در این قانون‌گذاری نقش داشته‌اند اما بایست توجه کرد که چنانچه هرکهای کلاه خاکستری - که خودی محسوب می‌شوند - باگ‌های دستگاه‌های

داخلی را بررسی و کشف نکنند، در نتیجه فضای مجازی کشور ناامن خواهد شد و این قانون که برای افزایش امنیت کشور، در نظر گرفته شده دقیقاً در عکس هدف خود عمل می‌کند.

SERIES OF ACADEMIC MEETINGS ON
RELIGION AND CYBERSPACE
ACADEMIC MEETING

LIVE WEBINAR 9

MUSLIM WOMEN'S
ACTIVISM IN CYBERSPACE

Dr. SAHAR KHAMIS
ASSOCIATE PROFESSOR IN DEPARTMENT OF COMMUNICATION
UNIVERSITY OF MARYLAND, WITH AN EXPERTISE
IN ARAB/MUSLIM MEDIA

TUESDAY, JANUARY 25, 2022
TIME: 4:00 PM IN TEHRAN - 7:30 AM IN USA EST

zoom
https://b2n.ir/q91820
ZOOM ID: 2706422951
Password: 1

heyatonline.ir/heyat/3491

Logos of various institutions including the Islamic Consultative Assembly and the Ministry of Education.

نشست بین‌المللی «کنش‌گری زن مسلمان در فضای مجازی» برگزار شد

نهمین نشست از سلسله نشست‌های بین‌المللی دین و فضای مجازی با عنوان «کنش‌گری زن مسلمان در فضای مجازی» سه‌شنبه ۵ بهمن ۱۴۰۰، به همت دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، برگزار شد.

این نشست برخط و به زبان انگلیسی در دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی و با همکاری خبرگزاری ابنا، هیئت آنلاین و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در پردیس فارابی دانشگاه تهران برگزار شد.

دکتر سحر خمیس، استاد دانشگاه مریلند آمریکا، در ابتدای نشست با تشکر از دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی، به خاطر برگزاری این نشست و مصاحبه‌ای که پیش از این با ایشان شده بود، ابراز امیدواری کرد که این تبادلات علمی و فرهنگی همچنان ادامه یابد.

ایشان سپس به اهمیت موضوع نشست اشاره کرد و گفت: امروز در رسانه‌ها متأسفانه کلیشه‌ها و تصویرسازی منفی و بسیار زیادی در مورد اسلام و مسلمانان و به خصوص زنان مسلمان وجود دارد. اکنون ابزار بسیار مهمی در اختیار داریم؛ می‌توانیم از اینترنت استفاده کنیم و با استفاده از رسانه‌های اجتماعی سعی در اصلاح برخی از این تصاویر و کلیشه‌های منفی و نادرست درباره اسلام و مسلمانان و زنان مسلمان داشته باشیم. من در بسیاری از پژوهش‌هایم به مفهوم اسلام‌هراسی و چگونگی مبارزه و غلبه بر آن در فضای مجازی پرداخته‌ام.

استاد دانشگاه مریلند سپس به برخی فعالیت‌های مهم و مؤثر زنان مسلمان آمریکا اشاره کرد و گفت: تلاش‌هایی از سوی زنان مسلمان صورت گرفته تا از فضای مجازی به نحوی بسیار مؤثر برای مقابله با کلیشه‌های منفی علیه خود استفاده کنند. در مناظرات انتخاباتی سال ۲۰۱۶، ترامپ در پاسخ به سؤالی در مورد اسلام‌هراسی گفت «چه دوست داشته باشیم چه نه، اسلام‌هراسی وجود دارد و باید مطمئن شویم که مسلمانان نزد ما می‌آیند و آنچه راکه در حال وقوع است، گزارش می‌دهند.» این پاسخ وی نشان می‌داد که او مسلمانان را مشکوک و خطرناک می‌داند و عملاً موضعی

ضد اسلام هراسی نگرفت. در واکنش به این اظهارات ترامپ، مسلمانان در شبکه‌های اجتماعی با استفاده از هشتگ #MuslimsReportStuff مسلمانان گزارش می‌دهند، سخنان او را مورد انتقاد و تمسخر قرار دادند. مثلاً یک کاربر با تمسخر سخنان ترامپ نوشت «مادر من هر روز همان سوپ روز قبل را می‌پزد، من اقدام او را به اف‌بی‌آی گزارش می‌کنم.» یا کاربر دیگری نوشت «برادرم اتاقش را تمیز نمی‌کند، من اقدام او را به مقامات گزارش می‌دهم.» دکتر خمیس سپس به هشتک «آیا صدای ما را می‌شنوی» اشاره کرد که موجی علیه ترامپ راه انداخت. هنگامی که ترامپ یک زن مسلمان عزادار را به خاطر کشته شدن فرزندش مسخره کرد و گفت «این زن حتی نمی‌تواند حرف بزند!» زنان مسلمان آمریکا با هشتک can you hear us به این اقدام او پاسخ دادند و موجی از انتقادات را در فضای مجازی به راه انداختند. این مسئله نشان داد که اسلام‌هراسی با تبعیض جنسیتی نیز همراه است اما زنان مسلمان آمریکا با راه‌اندازی این پویش نشان دادند که می‌توانند بر این تصویرسازی منفی غلبه کنند و صدای بلند خود را به دیگران برسانند. پژوهشگر عرصه مطالعات فضای مجازی و زنان، افزود: اخیراً زنان مسلمان فرانسه با راه‌اندازی جنبش «به حجاب من دست نزن» در شبکه‌های اجتماعی، به ممنوعیت حجاب در این کشور اعتراض کردند. زنان فرانسه با نوشتن «pastoucheamonhijab» «به زبان فرانسه بر روی دستشان آن را در شبکه‌های اجتماعی انتشار دادند و این پویش تأثیر زیادی در فضای مجازی داشت. این نمونه‌ای از یک کنش‌گری مؤثر در فضای مجازی است. این ابتکار ابتدا ماهیتی ملی و سپس بین‌المللی پیدا کرد چراکه زنان مسلمان کشورهای دیگر نیز با هشتک hands off my hijab به اقدامات تبعیض‌آمیز سیاست‌مداران فرانسه اعتراض کردند.

نویسنده کتاب اسلام دات کام گفت: اینترنت به یک پنجره مهم تبدیل شده است؛ پنجره‌ای که از طریق آن می‌توان بقیه جهان را دید و در عین حال توسط بقیه جهان دیده شد. این امر به ویژه در مورد زنان مسلمان اهمیت بیشتری دارد. وی سپس به حق آموزش زنان اشاره کرد و گفت: در برخی از کشورهای مسلمان از جمله پاکستان، برخی از زنان مسلمان حق رفتن به مدرسه یا دانشگاه را ندارند. من برای شرکت در یکی از همایش‌ها به ایران آمده‌ام. در آنجا دیدم که زنان مسلمان ایرانی دارای بالاترین سطح علمی در دانشگاه هستند اما ما متأسفانه این جایگاه زن را در برخی کشورها نمی‌بینیم. اینترنت یک فرصتی است که می‌تواند این‌گونه حقوق زنان را در آنجا مطالبه کرد. هرچند اینترنت نمی‌تواند کار خارق‌العاده و یا معجزه‌کننده اما می‌توان از این ابزار در جهت حقوق زن مسلمان بهره‌گرفت.

دکتر سحر خمیس در پاسخ به این پرسش که آیا به نظر شما یک زن مسلمان با حفظ ارزش‌های اسلامی می‌تواند در فضای مجازی فعال باشد؟ گفت: من به فمینیسم اسلامی معتقد هستم. برخی فکر می‌کنند نمی‌توان فمینیسم را با اسلام در کنار یکدیگر قرار داد اما به نظر من همان‌گونه که دموکراسی اسلامی داریم، در صورت درک معنا و مفهوم اسلام و فمینیسم می‌توان این دو را نیز در کنار هم قرار داد. برخی معتقدند فمینیسم به معنای جدا شدن زن از ارزش‌های خود و دین است اما به نظر من فمینیسم اسلامی به این معناست که زنان می‌توانند حقوق خود را در چارچوب اسلام و ارزش‌های دینی و اسلامی مطالبه کنند و همچنان می‌توانند در جوامع خود بسیار فعال و مؤثر باشند؛ در زندگی روزمره و حتی در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی. امروز زنان مسلمان زیادی را می‌بینیم که به ارزش‌های خود به‌عنوان زن مسلمان پایبند هستند و در عین حال از فضای مجازی برای

بالا بردن صدای خود استفاده می‌کنند. مصداق بارز آن، استفاده از هشتگ «به حجاب من دست نزن» است. این‌گونه بود که زنان مسلمان صدای خود را به گوش جهان رساندند که حجاب حق من است. پوشیدن نقاب و پوشیه حق من است و کسی نمی‌تواند این حق را از من بگیرد، فقط به این بهانه و دلیل که در فرانسه، سوئیس یا دانمارک زندگی می‌کنم. این یک پیام مهم را به دیگران می‌رساند که زن مسلمان به هویت و اعتقاد خود پایبند است و از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کند، نه برای جدا شدن از دین، بلکه برای محافظت از دین، ارزش‌ها و اعتقادات به‌عنوان یک زن مسلمان.

حربه‌های فضای مجازی برای تغییر باورهای انسان

یکصد و دهمین نشست از سلسله نشست‌های «دین و فضای مجازی» با موضوع «فضای مجازی و هویت دینی؛ فرصت‌ها و تهدیدها» با ارائه حجت

الاسلام والمسلمین دکتر محسن کهتری، مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در پردیس فارابی دانشگاه تهران و کارشناس دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، به همت دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، برگزار شد.

در این نشست حجت الاسلام کهتری در ابتدا پیرامون تأثیرات هویتی فضای مجازی بر مخاطبان اظهار داشت: یکی از مهمترین تأثیرات فضای مجازی، تأثیرات هویتی است که باعث می شود انسان ها در برخی مواقع از هویت های ملی و دینی خود فاصله بگیرند؛ این موضوع به یکی از دغدغه های اصلی ارکان های مختلف اجتماعی و حکومتی تبدیل شده است.

وی با بیان اینکه «شناخت، باورها، عادات و هیجانات منجر به شکل گیری رفتار و ساخت هویت یک انسان می شود»، تأکید کرد: «برای تغییر شخصیت اطرافیان و تربیت فرزندان بایست بر روی این چهار رکن کار کنیم و ما در این جلسه قصد داریم تأثیرات فضای مجازی بر این چهار رکن روانشناختانه را بررسی کنیم.»

دکتر کهتری افزود: «یکی از ابعاد هویتی ما، هویت دینی است و اگر هویت دینی جامعه لکه دار شود، نمی توان انتظار داشت که انسان در بازه زمان طولانی مدت، شخصیتی دین دار از خود نشان دهد و در نتیجه، جامعه دینی کشور ما منجر به گسست و فاصله های اجتماعی می شود.»

وی افزود: «عامل دیگر تأثیرگذار در ایجاد باور، وابستگی به منبع و یا نوع اطلاعات است بدین معنا که شما در برخی مواقع، نسبت به منبع اطلاعات خود، آگاهی، شناخت و حتی ارادات دارید. طبیعتاً باوری که در نتیجه این اطلاعات از چنین منبعی در فرد ایجاد می شود بسیار بیشتر و تأثیرگذارتر از یک محتوای صرف متنی می باشد. فضای مجازی معمولاً محتوا را با یک حواشی به ما منتقل می کند. به عنوان نمونه حرفی که یک سلبریتی منتقل

می‌کند منجر به ایجاد باوری در مخاطب می‌شود که متفاوت از ایجاد پیام توسط یک فرد عادی می‌باشد و زمینه برای تغییر باورها فراهم می‌شود.» دکتر کهنتری «موجه‌سازی» را یکی دیگر از تأثیرات فضای مجازی بر شمرد و اظهار داشت: «طبیعتاً اطلاعاتی که در کنار استدلال و شواهد به یک فرد برسد تأثیر بیشتری بر آن فرد می‌گذارد؛ از طرفی جبهه‌های متعدد برای ایجاد باور در مخاطب، استدلال‌سازی می‌کنند که بیشترین ادله‌ها، مغالطه‌ای است. به عنوان مثال در موضوع هویت دینی، دشمنان زمان زیادی صرف می‌کنند تا شبهه‌ای دینی را در فضای مجازی مطرح کنند تا منجر به تغییر باورها در مخاطب خود شوند. بر همین اساس دستگاه‌های مسئول بایست استدلال‌سازی ساده و روان را در جهت پاسخ‌دهی مناسب به این شبهات، در دستور کار خود قرار دهند.»

وی ادامه داد: «عامل دیگر تأثیرگذار بر باورها، به باورسازی کنشی تعبیر می‌شود یعنی زمانی که افراد یک رفتار را به مدت طولانی انجام می‌دهند، نسبت به آن رفتار احساس علاقه پیدا می‌کنند. به عنوان مثال افراد با توجه گمنامی در فضای مجازی، می‌توانند رفتارهایی متفاوت با رفتارهای خود در فضای حقیقی بروز دهند و این رفتارها در طول زمان می‌تواند باورهای فرد را خدشه‌دار کند؛ در نتیجه تضادی بین باورها و رفتارهای فرد ایجاد می‌شود و پس از مدتی شخص مجبور می‌شود با رفتارها را تغییر دهد و یا بخاطر جذابیت رفتارها در فضای مجازی، از باورها دست بکشد. افراد پس از اینکه مدت زیادی در فضای مجازی حضور دارند، مدعی می‌شوند که این فضا لایه‌های جدیدی از هویت شخصیتی خود را به آنان نشان داده است که این ابعاد شخصیتی، از فضای مجازی به فضای حقیقی منتقل می‌شود.» مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در پردیس فارابی دانشگاه تهران با اشاره به تأثیر فضای مجازی بر هیجان‌ات اظهار داشت: «علامه طباطبایی در خصوص

تاثیر پذیری انسان در هیجانات می فرماید ظرف و بستر هیجانات انسان، خیال است و خیال انسان در اثر حس به وجود می آید؛ خیال است که می تواند هیجان و احساس را با خود حمل کند اما یک امر معقول و کلی نمی تواند هیجان ایجاد کند پس برای ایجاد هیجان بایست از حس، تجربه و جزئیات مصداقی شروع کنیم تا خیال مخاطب را برانگیخته و با هیجان همراه کنیم.»

وی ادامه داد: «یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار فضای مجازی بر انسان، بحث سرریزی مخاطب از منبع اطلاعات است. ما اطلاعات را از منبعی دریافت می کنیم که نسبت به آن علاقه و احساس مثبت داریم و آن احساس مثبت، بر محتوا سرریز شده و منجر می شود تا مخاطب نسبت به آن مطلب احساس مثبت پیدا کند. این موضوع یک تهدید و یک فرصت است؛ ما باید بررسی کنیم چگونه می توانیم محتوا را از طریق افرادی که برای عموم و یا بخش خاصی از مخاطبین -مانند کودکان- ایجاد حس مثبت می کنند، مخاطب منتقل کنیم.» این کارشناس حوزه فضای مجازی، گذشت زمان را از دیگر عوامل پدید آمدن هیجان ذکر کرد و گفت: «افراد زمان زیادی را در فضای مجازی می گذرانند و این گذشت زمان باعث ایجاد انس و هیجان مثبت در فرد می شود. در نتیجه آن ارتباط بر تمام رفتارهای حقیقی فرد تاثیرگذار می شود و می توان از این موضوع در هیجان آفرینی استفاده کرد.»

دکتر کهنتری افزود: «یکی دیگر از تاثیرات فضای مجازی، تاثیر این پدیده بر عادات و اوصاف انسان است. اوصاف، حالاتی است که در انسان به ملکه تبدیل شده و عادات انسان، نحوه رفتار شما در برابر اوصاف است که علت اساسی شکل گیری آنها، تکرار رفتار است. از آنجاکه افراد وقت زیادی را برای فضای مجازی صرف می کنند، تغییرات جدی در اوصاف و عادات آنها ایجاد می شود. یکی از تغییرات عاداتی در انسان ها بحث لذت طلبی حاد و نامحدود

است؛ فضای مجازی اساساً فضایی است که اقتضا می‌کند انسان محتوایی را در کوتاه‌ترین زمان و با کمترین هزینه به شکلی لذت‌بخش و دلپذیر دریافت کند. از این جهت افراد در طول زمان محتواهای غیر جذاب را ندارند و سعی ندارند که برای دریافت محتوا، زحمت بکشند. به عنوان مثال افراد حوصله خواندن کتاب را ندارند و باعث می‌شود مردم عادت می‌کنند که به سمت لذت‌طلبی پیش روند و این لذت‌طلبی بر روی ابعاد دیگر زندگی انسان اثر می‌گذارد و در نتیجه افراد امکان خودکنترلی و خصوصیت صبوری را از دست می‌دهند.»

۱۰

کرسی ترویجی، ارائه و نقد علمی
مقالات ارائه شده در جشنواره حل مسائل کلیدی فضای مجازی

بررسی فقهی - اقتصادی ارزش پول و پیشنهاد رمزارز (ملی و بین‌المللی)
مبتنی بر ارزش‌های اسلامی

دکتر محسن رضائی صدر آبادی
دکتری علوم انسانی، دانشکده امام صادق (ع)
و مدرس دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

جناب آقای مهدی رعایایی
دانشجوی دکتری اقتصاد اسلامی، پژوهشگاه حدود و دانشگاه

حجت الاسلام سیدمصطفی سجادی
مدرس حدود و پژوهشگر حوزه اقتصاد دیجیتال

حجت الاسلام امین قنات‌پور
مدرس حوزه و دانشگاه، معاونت آموزش
موسسه فقهی المصطفی‌پار علم‌السلام

دوشنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۰، ساعت ۱۲:۳۰ | لینک ورود به نشست: b2n.ir/310812

می‌توان ارز دیجیتال ایرانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی ایجاد کرد
دهمین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین‌المللی «دین و فضای مجازی» با موضوع «بررسی فقهی - اقتصادی ارزش پول و پیشنهاد رمزارز (ملی و بین‌المللی) مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» با ارائه مؤلفین مقاله دکتر محسن رضائی صدرآبادی، دکترای علوم اقتصادی دانشگاه امام صادق (ع) و مهدی رعایایی، امام صادق (ع) و مدرس دانشگاه علامه طباطبائی و محمدعلی و مهدی رعایایی،

دانشجوی دکترای اقتصاد اسلامی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و نقد اساتید معزز حجت الاسلام سیدمصطفی سجادی، مدرس حوزه و پژوهشگر حوزه اقتصاد دیجیتال و حجت الاسلام امین دشت بزرگ، استاد حوزه و دانشگاه و معاون آموزش موسسه فقهی ائمه اطهار علیهم السلام برگزار شد.

در این مقاله، سعی شده تا با تبیین فنی - اقتصادی ماهیت پول های مجازی و بررسی نگاه مکاتب مختلف اقتصادی و نگاه اسلام به ارزش پول، راهکارهایی برای ایجاد رمزارز مبتنی بر ارزش های اسلامی ارائه شود.

آقایان صدرآبادی و رعایائی، در مقاله خود با اشاره به برخی از رمزارزها همچون بیت کوین که هیچ پشتوانه حقیقی ندارند و ارزش خود را به علت کارایی بالا و پذیرش از سوی نخبگان و فعالان آی تی به دست آورده اند، درباره نگاه اسلام به ارزش پول تاکید کرده اند: «اساساً در نظر اسلام پول یا باید ارزش ذاتی داشته و مانند پول های کالایی و یا مسکوکات فلزی باشد و یا اگر اعتباری بود، حتماً می بایست در عالم واقع مابه ازائی ارزشمند (پشتوانه) داشته باشد و اعتبار کردن بدون مابه ازاء در اسلام مورد قبول نیست.»

نویسندگان مقاله، با تاکید بر اینکه امکان ایجاد رمزارز اسلامی - ایرانی وجود دارد، در پایان مقاله خود تاکید کردند: «به نظر ما می توان با پشتوانه قرار دادن سبدهی از دارایی ها و منابع اعم از طلا و نقره، سایر فلزات گرانبهات و منابع نفت و گاز، رمزارز ملی با ثبات را در داخل کشور ایجاد کرد و سپس این ارز را به جهانیان معرفی نمود. بدین منظور پیشنهاد می شود که ابتدا در داخل کشور سازوکارها فراهم شود و سپس در مرحله دوم در قالب انعقاد پیمان پولی چند جانبه وارد مذاکره شده و در نهایت قطعاً با موفقیت این ارز در بازار داخلی و بین الدولی، اعتماد عمومی سایر کشورهای جهان به آن جلب شده و می توان در بازارهای جهانی آن را عرضه نمود.»

در جلسه بررسی مقاله، پس از ارائه از سوی دکتر صدراآبادی، حجت الاسلام سیدمصطفی سجادی به نقد آن پرداخت.

مجموعه نشست‌ها و سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی، پژوهشگاه فضای مجازی

کتابخانه دیجیتال حوزوی
پژوهشگاه فضای مجازی
دفتر ارتباطات حوزوی، ارتباطات حوزوی

دین و فضای مجازی

نسبت حکمرانی جهانی فضای مجازی
با انقلاب اسلامی

با حضور
دکتر جواد آزادی
پژوهشگر هسته خط مشی فضای مجازی (سپهر)
مركز رشد دانشگاه امام صادق (ع) (سپهر)

زمان: سه‌شنبه، ۱۹ بهمن ۱۴۰۰، ساعت ۱۶
به بهترین اطلاع نوبس‌ها در هر نشست حوزوی به قید تفرقه اعاده می‌شود.
همراه با گواهی شرکت در دوره

اطلاعات بیشتر و ثبت نام:
@olac_rooydad

نشست به صورت آنلاین برگزار می‌گردد.
(توجه: رایگان)

لینک ورود به پلتفرم:
hoyatonline.ir/hoyat1391

نسبت حکمرانی جهانی فضای مجازی با انقلاب اسلامی

یکصد و دوازدهمین نشست از سلسله نشست‌های «دین و فضای مجازی» با موضوع «نسبت حکمرانی جهانی فضای مجازی با انقلاب اسلامی» با ارائه دکتر جواد آزادی، پژوهشگر هسته خط مشی فضای مجازی (سپهر) مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)، به همت دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی برگزار شد. در این نشست ابتدا

دکتر آزادی با اشاره به اینکه «فضای مجازی شامل سه رکن اساسی است»، اظهار داشت: رکن نخست شبکه‌ای است که جنبه زیرساخت ارتباطات و اطلاعات دارد. رکن دوم کاربرانی هستند که بایستی ارتباطات خود را در بستر این شبکه به وجود آورند و در نهایت امتداد توسعه نظام‌های اجتماعی در بستر شبکه می‌باشد که باعث به وجود آمدن فضای مجازی می‌شود. وی ادامه داد: چنانچه بخواهیم به صورت دقیق و علمی به مسئله حکمرانی پردازیم بایست پنج موضوع را در نظر بگیریم تا مشخص شود در چه زمانی بایست به موضوع حکمرانی مراجعه کنیم. بحث نخست موضوع تعامل بازیگران مختلف همچون بخش دولتی، بخش خصوصی و مردم با یکدیگر است. بحث بعدی این است که به نقش این بازیگران، در سطوح جهانی، بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای توجه کنیم. موضوع سوم ناظر به نحوه طراحی، سازماندهی و هماهنگی دولت می‌باشد. مبحث چهارم و پنجم هم به شناخت ظرفیت‌ها و اثرسنجی حکمرانی و همچنین آنالیز شکست و یا چگونگی بهبود حکمرانی می‌پردازد.

دکتر آزادی گفت: ما نظریات حکمرانی را به دو حوزه حکمرانی سنتی و حکمرانی نوین تقسیم‌بندی می‌کنیم. حکمرانی سنتی تفاوتی با عمل دولت نداشته و شامل نگاه سلسله‌مراتبی از بالا به پایین و دستوری است که دقیقاً این نوع نگاه در اندیشه اکثر مسئولان جمهوری اسلامی هم به چشم می‌خورد اما پس از جنگ جهانی دوم و در قرن بیستم اتفاقاتی به وقوع می‌پیوندد و نیاز به حکمرانی جدیدی احساس می‌شود که در نتیجه ادبیات جدیدی با عناوین نظریات نئولیبرالی و نظریات علوم اجتماعی‌ها ذیل موضوع حکمرانی نوین تعریف می‌گردد. در همین خصوص باید گفت که ساختار و سازوکار حکمرانی به سه دوره اصلی تقسیم می‌شود؛ دوره

اول دولت‌های کینزی پس از جنگ جهانی دوم است که تا سی سال پس از جنگ جهانی دوم به صورت جدی ادامه پیدا می‌کند و ساختار این دولت‌ها، ساختار سلسله مراتبی است. پس از جنگ جهانی، ماتجویزهای بازاری و نئولیبرالی را مشاهده خواهیم کرد که موج اول اصلاحات اداری را شامل می‌شود و در دوره سوم، موج دوم اصلاحات اداری به وقوع می‌پیوندد که با ورود نظریات علوم اجتماعی‌ها، ساختار شبکه مطرح می‌گردد.

این پژوهشگر فضای مجازی در ادامه افزود: در نتیجه ما پس از جنگ جهانی دوم و با شروع نظریات حکمرانی نوین یک مطلب اصلی داریم بدین معنا که با تعدد بازیگران، اعمال اراده در شرایط توزیع یافتگی قدرت را حکمرانی نوین نامگذاری می‌کنیم و امروزه فضای مجازی، مهمترین محمل بروز توزیع یافتگی قدرت است. از نیمه قرن بیستم، با شکل‌گیری ساختار حکمرانی بین‌الملل، توسعه اقتصادی و توسعه سیاسی-اجتماعی، آغاز حکمرانی جهانی را مشاهده خواهیم کرد.

دکتر آزادی سلطه آمریکا در حوزه فضای مجازی را در سه بخش عنوان کرد و اظهار داشت: کلود شانون (در حوزه فناوری اطلاعات)، پل باران (در حوزه فناوری ارتباطات) و جان پاستل (در حوزه شبکه) سه دانشمند آمریکایی هستند که با اقدامات خود در ابتدای قرن بیستم عملاً هژمونی آمریکا در حوزه فضای مجازی را شکل دادند. به عنوان نمونه جان پاستل، نظام هویت در شبکه و یک ساختار سلسله مراتبی را برای آمریکایی‌ها طراحی کرد که به موجب آن قدرتی متمرکز برای آن‌ها فراهم شد.

وی ادامه داد: آمریکایی‌ها ابتدا پروژه آرپانت را با ایجاد ۴ گروه در شبکه اتصال ۴ دانشگاه آغاز کردند و در مرحله نخست، سلطه فنی را در اختیار گرفتند؛ بدین معنا که هویت را با استفاده از ساختار DNS در دست گرفتند تا همگان

برای در اختیار گرفتن نام-دامنه‌ها به آن‌ها رجوع کنند. به همین جهت در این ساختار سلسله مراتبی، صاحب مسیریابی ترافیکی هم شدند. درگام بعدی سلطه اقتصادی در حوزه فضای مجازی را در اختیار گرفتند و هزینه ترافیک ورود و خروجی از آمریکا را از سایر کشورها می‌گیرند. لازم به ذکر است که اتفاقاً موضوع اصلی در خصوص شبکه ملی اطلاعات در ایران این است که بابت انتقال داده بین دو کاربرد داخل کشور، مسیریابی ترافیکی داخل کشور انجام شود و هزینه ترافیک داده‌ها، به خارج از کشور پرداخت نشود.

این پژوهشگر دانشگاه امام صادق علیه السلام تصریح کرد: در همین حین، برخی از کشورها نسبت به در اختیار قرار داشتن مدیریت این منابع حیاتی توسط آمریکا معترض می‌شوند و آمریکایی‌ها این مدیریت را به نهاد ICANN (شامل برخی شرکت‌های خصوصی) واگذار می‌کند.

دکتر آزادی با اشاره به اینکه «در حکمرانی فضای مجازی ما شاهد ۳ جریان اصلی هستیم» افزود: جریان نخست، نهاد اتحادیه بین المللی مخابرات (ITU) است که نهاد زیر مجموعه سازمان ملل متحد برای هماهنگی فناوری‌های ارتباطی جهانی است و در همین خصوص، تالار گفتگویی با عنوان WSIS برای گفتگو میان دولت‌ها با اسپانسر آمریکا راه‌اندازی می‌شود که البته دولت‌ها در آن به تعارضات ملی و بین‌المللی می‌رسند و ادامه پیدا نمی‌کند. آمریکایی‌ها جریانی موازی با عنوان ICANN را راه می‌اندازند که شرکت‌های بزرگ نام-دامنه در آن عضو می‌شوند و تالار گفتگویی با عنوان IGF برای گفتگو میان شرکت‌های خصوصی تاسیس می‌شود. ایران نیز از سال ۹۸ به بعد در این اجلاس شرکت می‌کند. جریان بعدی کنوانسیون‌های سایبری است که دو نمونه اصلی آن کنوانسیون مبارزه با جرایم سایبری بوداپست و قانون مقررات عمومی حفاظت از داده (GDPR) است.

این پژوهشگر ادامه داد: در حکمرانی جهانی فضای مجازی سه‌گونه مکانیسم مشاهده می‌شود؛ مکانیسم نخست تحکیم قانونی، مکانیسم دوم تحکیم نهادی و مکانیسم سوم، مدل‌سازی عملیاتی است.. فناوری به دلیل تمرکزگرایی از مکانیسم تحکیم قانونی عبور کرده است. کشورهای جهان جریان دوم و سوم را به صورت هم‌زمان دنبال می‌کنند؛ به عنوان نمونه در موضوع اینترنت ماهواره‌ای، ایران موضوع حقوق ملی کشورها در ارسال و دریافت اطلاعات بین جو و زمین را مطرح کرده و یا چینی‌ها از سال ۲۰۱۰ به دنبال هنجارسازی مفهوم حق حاکمیت ملی کشورها در فضای مجازی بودند. همچنین در مدل‌سازی عملیاتی، چینی‌ها در نقاط وابستگی‌ای که آمریکایی‌ها ایجاد کرده‌اند، به دنبال ایجاد سازوکارهایی مخصوص به خود هستند؛ به عنوان نمونه در برابر سیستم GPS آمریکایی‌ها، شبکه ماهواره‌ای خاص خود را در اطراف زمین مستقر کرده‌اند.

رمزارزها تهدیدی علیه نظام‌های بانکی

دهمین نشست از سلسله نشست‌های بین‌المللی دین و فضای مجازی با عنوان «ارزهای دیجیتال از منظر قواعد فقهی و مقاصد الشریعه»، به همت دفتر

مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، برگزار شد. در ابتدای نشست دکتر معصوم بلاه، استاد اقتصاد دانشگاه مالزی گفت: با توجه به اینکه مساله رمزارز در مباحث حوزه اقتصاد مطرح می‌شود، ابتدا باید میزان انطباق اقتصاد امروزی با اصول شریعت را بررسی کنیم. در این حوزه سه نظریه وجود دارد.

دکتر بلاه سپس به فرصت‌ها، تهدیدها، راهبردها، و نقاط ضعف رمزارزها اشاره کرد. ایشان هزینه کمتر، ایمنی، امکان سریع مبادله پول در سرتاسر جهان، انعطاف‌پذیری و پایداری غیرسیستماتیک را از جمله نقاط قوت رمزارزها برشمرد. وی همچنین عدم قطعیت، مدیریت غیرسیستماتیک، نداشتن حریم خصوصی و عدم پاسخگویی را از جمله نقاط ضعف ارزهای دیجیتال برشمرد. دکتر بلاه سپس به برخی فرصت‌های رمزارزها اشاره کرد و گفت: رمزارزها فرصت بسیار خوبی برای سودآوری و کارآفرینی برخی فراهم نموده است و می‌تواند باعث یک انقلاب اقتصادی شود چراکه در این مدل، افراد با سرمایه کم نیز می‌توانند شرکت و به سودآوری برسند. از این رو احتمال اینکه این نوع ارز جایگزین برخی ارزها جهت مبادلات اقتصادی بین‌المللی شود، وجود دارد. مدیر اتاق تجارت و صنایع اسلامی سازمان همکاری‌های اسلامی عربستان، در تحلیل اس‌دبلیو‌اوتی و اشاره به تهدیدهای این حوزه گفت: پولشویی از طریق رمزارزها یکی از معضلات این حوزه است و خطر هک شدن سیستم نیز وجود دارد و هیچ پشتوانه حاکمیتی و قانونی در برابر سوء استفاده وجود ندارد؛ لذا تهدیدی برای درآمدهای عمومی است. رمزارزها امروزه تهدیدی برای نظام بانکی کشورهای مختلف و حتی نظام بانکی بین‌المللی تبدیل شده است. از این رو کشورهایی همچون روسیه از پیشرفت غیرمنتظره و بسیار زیاد رمزارزها نگران شده‌اند و در صدد محدودیت آن هستند. هر چند برخی کشورها از جمله مالزی از رمزارزها استقبال کرده‌اند. برخی اقتصاددانان مالزی به بانک مرکزی مالزی پیشنهاد خریداری بیت‌کوین کرده‌اند. این برخوردهای متناقض کشورها باعث سردگمی کاربران شده است.

استاد اقتصاد اسلامی دانشگاه سلطان عبدالعزیز عربستان گفت: کشورهای مسلمان از جمله مالزی، امارات، ایران و عربستان در جهت راه‌اندازی رمزارز

اسلامی اقداماتی کرده‌اند اما این فعالیت‌ها کافی نبوده است. شاید علت آن این باشد که همچنان پژوهش و مناقشه در این امر ضروری است و هنوز چارچوب‌های نظارتی طراحی نشده است. علت دیگر این است که نقشه ذهنی یا دستورالعمل مناسبی برای رمزارز اسلامی وجود ندارد.

در ادامه، دکتر بلاه به هشت رمزارز اسلامی برتر که اکنون در جهان فعالیت می‌کنند، اشاره کرد که عبارتند از: حبیبی کوین، هلوگلد، ویدا کوین، آی دینار، نور کوین، حلال کوین، دویی کوین و وان گرام.

دکتر معصوم بلاه در ادامه افزود: به نظر من رمزارزها اکنون یک کالا هستند و هنوز به یک ارز تبدیل نشده‌اند مگر آنکه در آینده پژوهش‌های بیشتری شود و همان‌طور که در زمان پیامبر دو گونه پول دینار و درهم وجود داشت، رمزارزها نیز به عنوان یک ارز جایگزین ارزهای رایج باشد.

این استاد دانشگاه ادامه داد: رمزگذاری دیجیتال با استفاده از هش‌کد کفایت نمی‌کند و باید رمزگذاری و تایید هویت بیومتریک نیز در رمزارزها بکار گرفته شود تا امنیت مبادلات تامین شود و ریسک در آن به حداقل برسد. یک رمزارز باید با اصول شریعت و معیارهای اخلاقی الهی مطابق باشد و همچنین دغدغه‌های اجتماعی اقتصادی منطبق باشد. امروز بیت کوین گاهی به سرعت ارزشش بالا می‌رود و یک شبه ارزشش چند ده درصد افت می‌کند. این مساله باعث سردرگمی کاربران می‌شود. ما چارچوبی جهت رمزارزها طراحی کرده‌ایم که کاربر می‌تواند از طریق شرعی حتی هفته‌ای پنجاه یا هفتاد درصد به سرمایه‌اش اضافه شود. در این طرح، سرمایه توسط یک کالا همانند طلا پشتیبانی می‌شود.

دکتر بلاه در پاسخ به سوالی در مورد ضرورت وجود این نوع پول‌های مجازی گفت: در اینکه در دنیای امروز به این نوع پول نیاز است، شکی نیست اما

ما باید به دنبال جایگزین مناسب، مکانیزم و مدل جدیدی برای این نوع ارزشا باشیم. دکتر معصوم بلاه در پاسخ به این سوال که ”مهمترین اشکال فقهی بیت کوین را چه می دانید؟“ گفت: بیت کوین اشکالات زیادی دارد. مهم ترین اشکال بیت کوین این است که هیچ قانونی ندارد. مشکل دوم این است که یک سیستم حسابداری مناسب در بیت کوین وجود ندارد. اشکال سوم عدم کنترل حاکمیتی بر آن است. اشکال بعدی این است که هیچ نقشه مدیریت ریسک در آن طراحی نشده است و اشکال پنجم عدم پیش بینی امنیت سرمایه گذاری در آن است. برخی ادعا می کنند بیت کوین قابل هک نیست و دارای بالاترین سطح امنیت است اما واقعیت این نیست. ما باید اشیاء را بر اساس واقعیت ها و پدیده ها بررسی کنیم، نه مبتنی بر ادعاهایی که در فضای مجازی مطرح می شود.

در ادامه دبیر علمی نشست، نظر دکتر معصوم بلاه را در مورد ادعای اندیشمند آمریکایی ابراهیم لودویک، جويا شد. وی گفت: با توجه به اینکه ابراهیم لودویک در کتابی با عنوان «اقتصاد اسلامی در عصر بیت کوین» ادعا کرده است که بیت کوین و رمزارزها می تواند امت اسلامی را حول یک هدف مشترک گردهم آورد و باعث وحدت شود. نظر شما چیست؟

دکتر بلاه در پاسخ گفت: من این نظر را قبول دارم. شما امروز می بینید که بازارهای مالی و سهام، هیچ آرامشی برای مردم به ارمغان نیاورده اند زیرا فقط افراد ثروتمند در آن حضور دارند و افراد کم درآمد از نحوه محاسبه سود بازار اطلاع ندارند. اما رمزارزها چارچوبی برای مشارکت تمام افراد مهیا نموده است. همه افراد بدون تبعیض و با حق برابر می توانند در بستر بلاک چین مشارکت داشته باشند و به برادری و اخوت برسند.

انتشار هشتمین شماره خبرنامه عربی «اسلام و فضای مجازی»

هشتمین شماره خبرنامه عربی «اسلام و فضای مجازی»، به همت واحد بین الملل دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی منتشر شد. این خبرنامه به بازتاب اخبار حوزه فضای مجازی اسلامی در حوزه های داخلی و خارجی و نیز اخبار دفتر می پردازد.

برخی از مطالب این شماره از این قرار است:

- دین و دینداری و فضای مجازی از مهم ترین مسائل زندگی انسان
 - گزارشی از کتاب «بلاک چین، فین تک و امور مالی اسلامی»
 - همکاری نزدیک «تیک تاک» و دولت اردوغان
 - هرج و مرج فتوای مذهبی در شبکه های اجتماعی
- جهت دریافت خبرنامه: b2n.ir/j15137

ششمین شماره خبرنامه انگلیسی «اسلام و فضای مجازی» منتشر شد

ششمین شماره خبرنامه انگلیسی «اسلام و فضای مجازی»، به همت واحد بین الملل دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی منتشر شد. این خبرنامه به بازتاب اخبار حوزه فضای مجازی اسلامی در حوزه‌های داخلی و خارجی و نیز اخبار دفتر می‌پردازد. جهت دریافت خبرنامه: b2n.ir/z92296

قسم، بلوار فردوسی، بعداز خیابان شهید حسن پور، دفتر
مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی
کدپستی: ۳۷۱۳۱۶۶۷۰۵ شماره تماس: ۰۲۵-۳۲۹۴۲۳۱۲
csri.majazi.ir